

Univerza v Ljubljani
Pravna fakulteta

UGOVOR TRETJEGA V CIVILNEM IZVRŠILNEM POSTOPKU
(magistrsko diplomsko delo)

Avtor: Tajda Venko
Mentor: izr. prof. dr. Jerca Kramberger Škerl, univ. dipl. prav.

Ljubljana, februar 2019

POVZETEK

Naslov: Ugovor tretjega v civilnem izvršilnem postopku

Avtor: Tajda Venko

Mentorica:izr. prof. dr. Jerca Kramberger Škerl, univ. dipl. prav.

Izvršilni postopek je predvsem razmerje med dvema strankama z nasprotujočimi si interesi, to je med upnikom in dolžnikom. Lahko pa se zgodi, da se v izvršbi poseže na stvar, ki ni last dolžnika, temveč koga tretjega. Tretja oseba mora zato imeti zagotovljeno učinkovito varstvo svojih pravic. Temeljno pravno sredstvo tretje osebe v izvršilnem postopku je ugovor tretjega. Urejen je v 64. členu ZIZ, ki v prvem odstavku določa, da kdor verjetno izkaže, da ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo, lahko vloži ugovor zoper sklep o izvršbi in v njem zahteva, naj sodišče izvršbo na ta predmet izreče za nedopustno. Pravice, ki so podlaga za ugovor tretjega, so stvarnopravne, druge absolutne pravice in tudi nekatere obligacijske pravice, vendar pa te v zakonu niso opredeljene. Učinek ugovora je v celoti odvisen od upnikove volje, saj sodišče celo v primeru upnikovega neobrazloženega nasprotovanja ugovor zavrne. V takem primeru ima nato tretji možnost, da vloži tožbo na nedopustnost izvršbe v pravnem postopku. Ugovor in tožba sta nesuspendivni pravni sredstvi, zato mora tretji, če želi preprečiti nadaljni tek izvršbe in prodajo stvari, predlagati odlog izvršbe. Tretja oseba v izvršilnem postopku ni stranka postopka, zakonska ureditev je tretjega postavila v podrejen položaj v razmerju do upnika. Vprašanji, ki sem si ju postavila, sta, ali je to sprejemljivo in ali je pravno varstvo tretje osebe dovolj učinkovito.

V zadnjem delu so predstavljene še bistvene značilnosti avstrijske pravne ureditve ugovora tretjega. Slovenski zakonodajalec se je namreč pri sprejemanju prvega zakona zgledoval po tej ureditvi.

Ključne besede: izvršilni postopek, tretja oseba, pravna sredstva, ugovor tretjega, stvarnopravne pravice, obligacijske pravice, neuravnotežen položaj tretjega in upnika, neučinkovito pravno varstvo.

SUMMARY

Title: Third Party Objection in Civil Enforcement Proceedings

Author: Tajda Venko

Mentor: izr. prof. dr. Jerca Kramberger Škerl, univ. dipl. prav.

Enforcement proceedings mainly concern the relationship of two parties with conflicting interests. It can, however, happen that the enforcement is carried out regarding an object not belonging to the debtor but to a third party. Therefore, there is a need for the third party to have a guarantee on effective protection of their rights. The principal legal remedy of a third party in the enforcement proceedings is the third party's objection. This remedy is defined in Article 64 of the Enforcement and Securing of Civil Claims Act (*Zakon o izvršbi in zavarovanju – ZIZ*). The first paragraph provides that when a third party plausibly shows that they have a claim to an object that is a part of the enforcement proceedings and that this right prevents the enforcement itself, the third party has the right to raise an objection and demand from the court to declare the enforcement on the disputed object inadmissible. Rights that constitute the legal base for a third party objection are property law rights, other absolute, and some contractual rights. However, these rights are not defined in the Act. The consequences of a third party objection are entirely dependent on the will of the creditor, since the court can, even in the case of a creditor's unfounded opposition, reject the objection. In such a case, the third party then can file a lawsuit on the grounds of inadmissibility of enforcement proceedings. An objection and a lawsuit are non-suspensive legal remedies, hence the third party must, in case they want to prevent the continuing of the enforcement proceedings, ask for a delay of such proceedings. In enforcement proceedings, the third party does not have the legal status of a party but has a subordinate position in relation to the creditor. We raise the question whether or not this is acceptable and whether the legal protection of the third party is efficient, regarding the available legal remedies.

In the last part, the major characteristics of the Austrian legal regime on third party objection are presented. The Slovenian legislator namely followed the example set by the Austrian law when passing domestic legislation concerning this issue.

Keywords: enforcement proceedings, third party, legal remedies, property rights, contractual rights, imbalanced position of the creditor and the third party, inefficient legal protection.

1.	<i>UVOD</i>	1
2.	<i>SPLOŠNO O PRAVNIH SREDSTVIH V IZVRŠILNEM POSTOPKU</i>	4
3.	<i>SUBJEKTI V IZVRŠILNEM POSTOPKU TER POLOŽAJ IN VLOGA TRETJEGA</i>	6
4.	<i>PRAVNA SREDSTVA TRETJE OSEBE V IZVRŠILNEM POSTOPKU</i>	9
4.1.	UGOVOR TRETJEGA	9
4.1.1.	Pogoji in rok za ugovor: 64. člen ZIZ	9
4.1.2.	Sklep o ugovoru: 65. člen ZIZ	12
4.1.3.	Kdaj se ne more zahtevati, da se izvršba izreče za nedopustno: 66. člen ZIZ	13
4.1.4.	Ugovor tretjega v izvršbi po uradni dolžnosti.....	14
4.2.	ZAHTEVA ZA ODPRAVO NEPRAVILNOSTI	15
4.3.	TOŽBA ZARADI NEDOPUSTNOSTI IZVRŠBE.....	16
4.4.	ODLOG IZVRŠBE	19
4.4.1.	Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03-16 z dne 14. 4. 2005	21
4.4.2.	Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.....	24
4.5.	VARSTVO PRAVIC TRETJEGA PO KONČANEM IZVRŠILNEM POSTOPKU	26
5.	<i>PRAVICE, KI SO PODLAGA ZA UGOVOR TRETJEGA V IZVRŠILNEM POSTOPKU</i> 26	
5.1.	STVARNOPRAVNE PRAVICE	28
5.1.1.	Lastninska pravica	28
5.1.2.	Zastavna pravica	31
5.1.3.	Služnost, stavbna pravica, stvarno breme	32
5.2.	OBLIGACIJSKE PRAVICE	33
5.2.1.	Vrnitveni zahtevki	33
5.2.2.	Pridobitveni zahtevki	33
5.2.3.	Komisijaska pogodba	34
5.2.4.	Zakupna (najemna) pogodba.....	35
5.2.5.	Skladiščna pogodba	36
5.2.6.	Pridržek lastninske pravice	37
5.2.7.	Prenos lastninske pravice v zavarovanje.....	38
5.2.8.	Predkupna pravica.....	38
5.2.9.	Pogodba o leasingu	39
5.2.10.	Pogodbena prepoved odsvojitve in obremenitve.....	41
5.3.	DRUGI PRIMERI, KJER SE LAHKO UVELJAVLJA UGOVOR TRETJEGA.....	41
5.3.1.	Rubež stvari pravega dolžnika, vendar v postopku proti nepravemu dolžniku.....	41
5.3.2.	Pridobitev stvari po nastanku izvršilnega naslova	42
5.3.3.	Pridobitev stvari pred trenutkom, na katerega se nanaša pravnomočnost izvršilnega naslova	43
5.3.4.	Pridobitev stvari po rubežu	43
5.3.5.	Ugovor tretjega pri deložaciji	44
5.3.6.	Dednopravna razmerja	44
6.	<i>UGOVOR TRETJEGA V AVSTRIJSKEM PRAVNEM REDU</i>	45
6.1.	SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IZVRŠILNEGA POSTOPKA V AVSTRIJI	45
6.2.	UGOVOR TRETJEGA OZIROMA IZLOČITVENA TOŽBA	46
7.	<i>ZAKLJUČEK</i>	51
8.	<i>LITERATURA</i>	54
8.1.	KNJIŽNI VIRI (MONOGRAFIJE IN KNJIGE VEČ AVTORJEV).....	54

8.2.	ČLANKI V REVIJAH IN DRUGIH PERIODIČNIH PUBLIKACIJAH.....	55
8.3.	SODNA PRAKSA.....	56
8.4.	PRAVNI VIRI.....	57
8.5.	INTERNETNI VIRI.....	58

1. UVOD

Izvršilni postopek je sodni nepravdni postopek, ki nastopi po končanem pravnem postopku, ko sodišče izda pravnomočno odločbo.¹ Namen izvršilnega postopka je prisilna izvršitev dolžnikove obveznosti, ki izhaja iz izvršilnega naslova, ne pa izdaja končne odločbe o spornem pravnem vprašanju.² Najpomembnejša sodna odločba, ki jo izdaja sodišče, je sklep o izvršbi.³ Sklep o izvršbi pomeni šele začetek izvršbe in tako predstavlja podlago za opravljanje izvršilnih dejanj.⁴

Temeljni pravni predpis je Zakon o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju: ZIZ)⁵, ki je bil deležen pogostih sprememb. Prvi zakon, ki je veljal na ozemlju Slovenije, je bil Zakon o izvršilnem postopku (v nadaljevanju: ZIP)⁶, ki je prenehal veljati in se uporabljati leta 2000. Leta 1998 je bil sprejet nov zakon, in sicer ZIZ. Zakon je bil do danes noveliran že kar dvanajstkrat. Vse dosedanje spremembe in dopolnitve so želele zmanjšati zaostanke izvršilnih zadev in pospešiti izvršilne postopke, povečati učinkovitost izvršbe, zmanjšati procesne pravice dolžnikov in povečati vlogo upnika v pogledu aktivnejšega sodelovanja v postopku, povezanega z več procesnimi pravicami.⁷ Prva obsežna novela je bila sprejeta leta 2002 (ZIZ-A)⁸, druga obsežnejša novela leta 2006 (ZIZ-C)⁹, zadnja obsežnejša novela pa je začela veljati 25. 3. 2018 (ZIZ-L)¹⁰. Z novelami se je spreminjala tudi ureditev pravnih sredstev, ki so na voljo tretjim osebam. Splošna ureditev, urejena v temeljnih določbah ZIZ,

¹ B. Jerman, T. Vidic, TEMELJI CIVILNEGA IN GOSPODARSKEGA PRAVA-TEORIJA IN PRAKSA (2012), str. 503.

² A. Drev, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 107.

³ V. Rijavec, CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO (2003), str. 43.

⁴ A. Drev, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 107.

⁵ Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US in 11/18).

⁶ Zakon o izvršilnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, Uradni list RS, št. 51/98 – ZIZ in 32/00).

⁷ D. Volk, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (ZIZ), UVODNA POJASNILA K NOVELI ZIZ-L IN STVARNO KAZALO (2018), str. 26.

⁸ Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o izvršbi in zavarovanju – ZIZ-A (Uradni list RS, št. 75/02 z dne 22. 8. 2002).

⁹ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju – ZIZ-C (Uradni list RS, št. 17/06 z dne 17. 2. 2006).

¹⁰ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju – ZIZ-L (Uradni list RS, št. 11/18 z dne 23. 2. 2018).

ne ureja izčrpno vseh procesnih vprašanj, zato se v izvršilnem postopku smiselno uporabljajo določbe Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju: ZPP)¹¹, kar izhaja iz 15. člena ZIZ.

Vsak pravni sistem ima kakšno pomanjkljivost. V tem tudi naš sistem ni izjema. V Sloveniji se precej kritizira pravno urejenost posameznih področij in menim, da tudi ureditev izvršilnega postopka ni popolna. V magistrski nalogi je predstavljena problematika izvršilnega postopka v primeru, ko se z namenom prisilnega poplačila upnikove terjatve poseže po premoženju, ki ni dolžnikovo, temveč pripada tretji osebi. Predmet te naloge je tako vloga tretje osebe v izvršilnem postopku in pravna sredstva, ki jih ima na voljo. Poudarek je na temeljnem pravnem sredstvu, to je ugovor tretjega, predstavljena pa so tudi ostala pravna sredstva, ki so v povezavi z njim. Tretja oseba lahko tudi zahteva, naj sodišče odpravi pomanjkljivosti, ki jih je pri opravljanju izvršbe zagrešil izvršitelj ali druga oseba, ki sodeluje pri opravljanju izvršbe. Tretji lahko pod določenimi pogoji vloži tudi tožbo zaradi nedopustnosti izvršbe v pravnem postopku. Ker sta tako ugovor kot tožba nesuspendivni pravni sredstvi, kar pomeni, da ne zadržita izvršbe, je edina možnost tretjega, da prepreči prodajo stvari, da od sodišča zahteva odlog izvršbe.

Glede ureditve pravnih sredstev ter varstva, ki so na voljo tretji osebi v naši pravni ureditvi, sem si zastavila vprašanje, ali je s tem tretjemu zagotovljeno dovolj učinkovito varstvo njegovih pravic in ali je zakonska ureditev primerna oz. potrebna sprememb. Upnik je namreč v izvršilnem postopku favoriziran tudi v razmerju do tretjih oseb. Pogosto se lahko tudi zgodi, da tretje osebe pozno ali celo prepozno izvejo za izvršbo, ki posega v njihove pravice, saj niso stranke postopka in jim zato sodišče ne vroča sklepa o izvršbi. Pravna ureditev mora upoštevati položaj in interese tretje osebe in ji omogočiti sodno varstvo.

Pomembno vprašanje, povezano z ugovorom tretjega v izvršilnem postopku, je, katere sploh so pravice, ki jih na predmetu izvršbe lahko ima tretja oseba in jih varuje s tem pravnim sredstvom. Zakon o tem molči. Gre predvsem za stvarnopravne in druge absolutne pravice in tudi nekatere obligacijske pravice. Te pravice so v magistrski nalogi podrobneje predstavljene.

¹¹ Zakon o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US in 10/17).

Na koncu naloge je predstavljena še ureditev ugovora tretjega v avstrijskem pravnem sistemu. Avstrijski pravni red sem izbrala zato, ker sta si ureditvi podobni, saj se je Slovenija pri sprejemanju prvega zakona iz leta 1978 , zgledovala po avstrijski ureditvi. Zanimalo me je, v kolikšnem obsegu se ureditev pravnih sredstev tretjih oseb v avstrijskem izvršilnem postopku približuje naši današnji ureditvi.

Teoretična spoznanja sem skozi celotno nalogo skušala dopolnjevati še s primeri iz sodne prakse, saj teorija ne daje odgovorov na vsa vprašanja, zakonske določbe pa so skope.

2. SPLOŠNO O PRAVNIH SREDSTVIH V IZVRŠILNEM POSTOPKU

V tem poglavju je na kratko predstavljena splošna ureditev pravnih sredstev v izvršilnem postopku, ker je to področje specifično in ni primerljivo z drugimi sodnimi postopki. Drugačnost izvršilnega postopa se kaže tudi v tem, da omogoča tretji osebi, ki ni stranka postopka, vlaganje pravnih sredstev.

V različnih pravnih redih je ureditev pravnih sredstev v izvršbi različna. V Sloveniji je uzakonjen sodni izvršilni postopek v kombinaciji z institutom zasebnih izvršiteljev.¹² V izvršilnem postopku pravna sredstva niso vedno usmerjena zoper določeno sodno odločbo, ampak imajo lahko tudi druge namene.¹³ Procesno ravnovesje je v postopku specifično in to se odraža tudi v strukturi in delovanju pravnih sredstev. Posebnost je tudi širši krog oseb, ki lahko vlagajo pravna sredstva, ker utegnejo biti v izvršilnem postopku prizadete tudi pravice drugih oseb oz. se v njem odloča tudi o njihovih pravicah.¹⁴

Glavni pravni sredstvi v izvršilnem postopku sta ugovor in pritožba. Bistvena posebnost tega postopka je v tem, da je osrednje pravno sredstvo ugovor dolžnika. Čeprav je kot temeljno pravno sredstvo urejena tudi pritožba, je pomen ugovora večji.¹⁵ Dolžnikovo pravno sredstvo proti sklepu o izvršbi je ugovor. Urejen je v 53. členu ZIZ in opredeljen kot edino dolžnikovo pravno sredstvo. Ugovor je tudi edino pravno sredstvo tretje osebe, ki se sklicuje na svojo pravico, ki preprečuje izvršbo na predlagani predmet. Tako v našem pravnem redu obstajajo tri vrste ugovorov, in sicer ugovor dolžnika proti sklepu o izvršbi (53. člen ZIZ), ugovor dolžnika proti sklepu o izvršbi na podlagi verodostojne listine (61. člen ZIZ) in ugovor tretjega (64. člen ZIZ). Dolžnik in tretja oseba pa lahko vložita tudi pritožbo, vendar šele zoper sklep, izdan o ugovoru, kar je določeno v petem odstavku 9. člena ZIZ. Pravico do pritožbe pa ima tudi upnik, in sicer proti sklepu, s katerim je bil njegov predlog zavrnjen.¹⁶

¹² V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 231.

¹³ A. Drev, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 107-108.

¹⁴ J. Zobec, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXVIII (2002), 6-7, str. 1601.

¹⁵ J. Zobec, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXVIII (2002), 6-7, str. 1601.

¹⁶ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 250.

Obnova postopka v izvršilnem postopku praviloma ni dovoljena. Izjema je določena zoper tisti del sklepa o izvršbi, v katerem je sodišče odločilo o predlogu upnika za plačilo na podlagi verodostojne listine in proti sklepu o obstoju terjatve za nasprotno izvršbo.¹⁷ Določeno je, da lahko dolžnik proti tistemu delu sklepa o izvršbi, s katerim mu je bilo naloženo, naj poravna terjatev, zahteva obnovo postopka po določbah zakona o pravnem postopku (prvi odstavek 63. člena ZIZ).

Ureditev revizije se je z novelo zakona leta 2018, novelo ZIZ-L, spremenila. Do zadnje novele revizije v izvršilnem postopku ni bilo. Po novem je v 10. členu ZIZ določeno, da je zoper sklep, izdan na drugi stopnji, s katerim je pravnomočno odločeno, da se predlog za izvršbo zavrže ali zavrne, dovoljena revizija pod pogoji, ki jih določa zakon, ki ureja pravdni postopek. To pomeni, da je mogoča le dopuščena revizija.¹⁸

Državnemu tožilcu je omogočeno, da vloži zahtevo za varstvo zakonitosti (tretji odstavek 385. člena ZPP v zvezi s 15. členom ZIZ). Med pravna sredstva se uvrščajo tudi t. i. specifična pravna sredstva, kamor se uvrščajo zahteva za odpravo nepravilnosti pri opravi izvršbe (52. člen ZIZ), tožba zaradi nedopustnosti izvršbe (59. člen ZIZ) ki jo vloži dolžnik ali tretji, predlog za vrnitev v prejšnje stanje (36. člen ZIZ), tožba za izpodbijanje terjatve v postopku poplačila iz prodane stvari (četrti odstavek 66. člena ZIZ) in predlog za nasprotno izvršbo (67. člen ZIZ). Za določene sklepe pa v izvršilnem postopku ni predvideno nobeno pravno sredstvo, v devetem odstavku 9. člena ZIZ je npr. določeno, da zoper odredbo ni pravnega sredstva.

Izvršba pomeni velik poseg v dolžnikove pravice, zato mora imeti dolžnik na voljo sredstva, s katerimi se brani pred nezakonito izvršbo. Pravna sredstva morajo biti kompromis med interesom upnika za učinkovito izvršbo in varstvom dolžnika in drugih oseb pred neupravičenimi posegi v njihove pravice.¹⁹ Pravna sredstva v izvršilnem postopku so potrebna, toda treba je poskrbeti, da njihovo reševanje ne povzroči prevelikih zastojev v postopku. V teoriji so deležna številnih kritik, in sicer, da je dolžnik preveč varovan in da je

¹⁷ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 232.

¹⁸ D. Volk, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (ZIZ), UVODNA POJASNILA K NOVELI ZIZ-L IN STVARNO KAZALO (2018), str. 58.

¹⁹ D. Wedam Lukić, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXXVI (2010), 6-7, str. 1171.

pravnih sredstev preveč.²⁰ Sama menim, da je v okviru ureditve pravnih sredstev zastavljena tretja oseba, ki bi morala biti deležna večjega pravnega varstva in imeti večje možnosti vključevanja v postopek.

3. SUBJEKTI V IZVRŠILNEM POSTOPKU TER POLOŽAJ IN VLOGA TRETJEGA

Preden se posvetim institutu, ki je jedro moje magistrske naloge, se mi zdi potrebno nekaj besed nameniti subjektom izvršilnega postopka in ugotoviti, kdo je tretja oseba in kakšna je njena vloga v postopku. To bo pripomoglo k razumevanju pravnega sredstva ugovora tretjega.

V izvršilnem postopku je sodišče tisti procesni subjekt, ki primarno vodi postopek izvršbe in zavarovanja, za odločanje pa je pristojen sodnik posameznik.²¹ Za razbremenitev oz. olajšanje dela sodniku posamezniku se lahko določene naloge in oprava izvršilnih dejanj prepustijo strokovnim sodelavcem, sodniškim pomočnikom in zasebnim izvršiteljem.²²

Izvršilni postopek se močno razlikuje od pravnega, kljub temu da se zdi, da gre za njegovo nadaljevanje; stranke imajo v njem drugačen položaj in ni simetrije procesnih pravic.²³ V izvršilnem postopku se subjekti ločijo na stranke in udeležence. Izraz stranka označuje upnika in dolžnika in gre za stranki z nasprotujočimi si interesi, izraz udeleženec pa osebo, ki v postopku uveljavlja kakšno svojo pravico ali pravno korist, pa ni hkrati tudi stranka v postopku.²⁴ To je oseba, ki v postopku uveljavlja pravno sredstvo ugovor tretjega. Udeleženci vstopijo v že začeti postopek z namenom, da bi zavarovali svoj položaj, ne morejo pa začeti postopka. Kadar so predmet izvršbe nepremičnine, na katerih je bila ustanovljena zastavna pravica za zavarovanje terjatve, je v postopek vključen tudi zastavitelj. Ta je lahko hkrati tudi dolžnik zavarovane terjatve ali pa gre za različni osebi.²⁵

²⁰ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 268.

²¹ V. Rijavec, CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO (2003), str. 68.

²² V. Rijavec, CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO (2003), str. 68.

²³ J. Zobec, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXVIII (2002), 6-7, str. 1600.

²⁴ V. Rijavec, CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO (2003), str. 86-87.

²⁵ Odločba USRS, opr. št. Up-2324/08-31 z dne 16. 12. 2010.

V izvršilnem postopku je procesno ravnovesje nagnjeno v korist upnika, saj je namen izvršilnega postopka, da se s pomočjo prisilnih sredstev vzpostavi med dolžnikom in upnikom takšno zunanje stanje, kakršno ima upnik pravico zahtevati na podlagi izvršilnega naslova.²⁶ Ustavno sodišče Republike Slovenije je poudarilo, da v izvršilnem pravu ni potrebe, da bi zakon zagotovil ravnotežje položajev strank, ampak mora najprej upoštevati interes upnika, da se zagotovi učinkovitost izvršbe in s tem dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva.²⁷

Kljub temu, da je izvršilni postopek sicer predvsem razmerje med dvema strankama z nasprotujočimi si interesi, to je med upnikom in dolžnikom, se lahko zgodi, da se poseže na stvar, ki ni dolžnikova last, temveč je last koga tretjega. Tudi v položaju med upnikom in tretjim je procesno ravnovesje nagnjeno v korist upnika. Zakonska ureditev izvršbe ne sme prezreti položaja tretje osebe.²⁸ Ta oseba, kot že povedano, ni stranka postopka, ampak udeleženec. Tretji je lahko pravni naslednik strank izvršilnega postopka ali je celo sam stranka izvršilnega naslova, bistveno je, da ni identičen strankam izvršilnega postopka.²⁹ V postopku se pojavi šele, ko je izvršba že v teku, ko so že ogrožene njegove pravice in se že seže na njegov predmet. Gre za premoženje, ki ni dolžnikovo in iz katerega upnikova terjatev ne more biti poplačana. Tudi tem osebam je treba omogočiti, da zavarujejo svoje pravice in pravne interese ter dosežejo, da se ta predmet, na katerem imajo pravico, izloči iz izvršbe. Težava je v tem, da jim sodišče, ker niso stranke postopka, ne vroča sklepa o izvršbi, zato se lahko zgodi, da pozno ali celo prepozno izvejo za izvršbo, ki posega v njihove pravice in predmet, na katerem imajo pravico, je lahko že prodan.³⁰

Cilj izvršilnega postopka ne more biti v tem, da upnik pride do poplačila svoje terjatve za vsako ceno, ne iz kateregakoli premoženja, ampak samo iz premoženja dolžnika.³¹ Če pa zaradi izvršilnega postopka kljub temu pride do posega v pravice tretjega, mora imeti ta zagotovljeno učinkovito sodno varstvo svojih pravic. To izhaja iz 23. člena Ustave Republike

²⁶ D. Wedam Lukić, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXXVI (2010), 6-7, str. 1171.

²⁷ Odločba USRS, opr. št. U-I-339/98 z dne 21. 1. 1999.

²⁸ D. Wedam Lukić, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 137.

²⁹ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 30.

³⁰ D. Wedam Lukić, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 138.

³¹ Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03 z dne 14. 4. 2005.

Slovenije (v nadaljevanju: URS)³², ki določa pravico do sodnega varstva. Poseg v lastninsko pravico ali kakšno drugo pravico tretjega je v izvršilnem postopku lahko le posledica neučinkovitega sodnega varstva, ki ga tretji ima za zaščito svojih pravic.³³

Na tem mestu se mi je postavilo vprašanje, ali je sodno varstvo tretje osebe dovolj učinkovito oz. ali je pravna ureditev tega varstva primerna. Zagotavljanju pravne varnosti služijo pravna sredstva. Glede na pravna sredstva tretje osebe in možnosti, ki jih ima ta oseba, je v razmerju do upnika v podrejenem položaju. Tretji lahko vloži ugovor tretjega (prvi odstavek 64. člena ZIZ), začne pravdo za ugotovitev nedopustnosti izvršbe (tretji odstavek 65. člena ZIZ), vloži zahtevo za odlog izvršbe (73. člen ZIZ), kar pripomore k večji pravni varnosti. Pravna sredstva tretje osebe so predstavljena v nadaljevanju.

Menim, da ni sprejemljivo, da zakon favorizira upnika tudi v razmerju do tretje osebe, ki v izvršilnem postopku nima položaja dolžnika. Po eni strani bi takšen položaj lahko bil razumljiv, saj tretji ni stranka postopka, ravno to pa bi po mojem mnenju tudi lahko bil razlog za večjo previdnost pri obravnavi tretje osebe v izvršilnem postopku. Med prebiranjem teorije in sodne prakse nisem zasledila veliko mnenj o neuravnoteženem položaju upnika in tretjega, ker se vsi posvečajo razmerju med upnikom in dolžnikom. V podporo mojemu stališču je mnenje, ki ga je podalo Višje sodišče v Mariboru v avgustu 2018. Zapisalo je, da morata biti upnikova pravica do sodnega varstva in enaka pravica tretjega uravnoteženi, ker razmerje med tretjim in upnikom ni primerljivo z razmerjem upnika in dolžnika, ter da je zakonodajalec ravnotežje v izvršilnem postopku nagnil v korist upnika.³⁴

Sklep Višjega sodišča v Mariboru je glede na vsebino moje magistrske naloge zelo pomemben, zato bo v nadaljevanju še podrobneje obravnavan.

³² Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

³³ Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03 z dne 14. 4. 2005.

³⁴ Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.

4. PRAVNA SREDSTVA TRETJE OSEBE V IZVRŠILNEM POSTOPKU

4.1. UGOVOR TRETJEGA

Ugovor tretjega je temeljno pravno sredstvo tretjih oseb v izvršilnem postopku. Z izvršilnim postopkom so namreč lahko prizadete tudi pravice ali pravne koristi drugih oseb, ker se poseže na stvar, ki ni dolžnikova last, temveč last tretjega, zato je treba omogočiti, da te osebe zavarujejo svoje pravice in pravne interese ter dosežejo, da se predmet, na katerem imajo pravico, izloči iz izvršbe.³⁵ Tretja oseba lahko proti sklepu o izvršbi vloži pravno sredstvo ugovor tretjega, ki je urejen v posebnem poglavju ZIZ, v 64., 65. in 66. členu.

Glede na določbo 239. člena ZIZ, ki določa, da se določbe o izvršbi smiselno uporabljajo tudi za zavarovanje, če ni drugače določeno, velja ureditev ugovora tretjega tudi v postopkih zavarovanja.³⁶

4.1.1. Pogoji in rok za ugovor: 64. člen ZIZ

Ugovor tretjega lahko vloži proti sklepu o izvršbi oseba, ki verjetno izkaže, da ima na predmetu izvršbe tako pravico, ki preprečuje izvršbo (prvi odstavek 64. člena ZIZ). Tretji je tisti, ki zatrjuje, da je bil imetnik pravice, ki preprečuje izvršbo, v času oprave izvršilnega dejanja, in da ima to pravico še v času vložitve ugovora. Aktivno legitimiran je tudi njegov pravni naslednik. Pasivno legitimiran v postopku odločanja o ugovoru tretjega je samo in izključno upnik.³⁷ Z vložitvijo ugovora lahko tretji doseže, da se izvršba na stvar, na kateri ima pravico, izreče za nedopustno, stvar pa izloči iz izvršbe.³⁸ Zelo pomembno vprašanje v zvezi s to določbo je, katere so pravice tretje osebe, na katerih lahko temelji ugovor tretjega. Naj že na tem mestu opozorim, da je določba zakona v zvezi s tem skopa in ne daje odgovora. Zato so pravice tretje osebe v nadaljevanju naloge podrobneje predstavljene.

³⁵ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 137.

³⁶ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 48.

³⁷ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 30.

³⁸ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 138.

Ureditev ugovora tretjega se je skozi leta spreminjala. Po prvem zakonu ZIP, ki se je uporabljal na ozemlju Slovenije, je zadostovalo, da je tretji obstoj razloga za ugovor samo zatrjeval, nič mu ni bilo treba dokazovati in je s tem za nekaj let odložil izvršbo. Težava naj bi bila predvsem v tem, da je bil tretji največkrat član gospodinjstva dolžnika in je s tem dolžniku pomagal pri odlogu izvršbe. Potem, ko se je sprejemal ZIZ, so pri urejanju ugovora tretjega upoštevali pripombe prakse, da je treba to pravno sredstvo omejiti, predvsem zato, da se preprečijo zlorabe.³⁹ Ugovor tretjega naj bi bila ena od možnosti, ki se je uporabljala za zaviranje izvršilnih postopkov.⁴⁰

V zakonu ni določen najzgodnejši trenutek, ko je mogoče vložiti ugovor tretjega zoper sklep o izvršbi. Ugovor lahko tretji vложи vse do konca izvršilnega postopka, praviloma takrat, ko se izvršba že opravlja, možno pa je, da bo tretji ugovor vložil že po izdaji sklepa o izvršbi, če bo v njem naveden predmet, na katerem ima pravico, ki naj bi preprečevala izvršbo.⁴¹

Iz šestega odstavka 9. člena ZIZ izhaja, da je ugovor tretjega nesuspendivno pravno sredstvo in torej ne zadrži postopka, saj zakon v poglavju o ugovoru tretjega ne določa drugače. Sodišče zato ne glede na vloženi ugovor postopek nadaljuje. Če želi tretji svoj predmet dobiti nazaj v naravi, je primerno, da hkrati z ugovorom vložil še predlog za odlog izvršbe. Ta institut je predstavljen v nadaljevanju. Iz sodne prakse izhaja, da je odločilno za obstoj pravnega interesa tretjega za vložitev ugovora, ali je predmet izvršbe v sklepu o izvršbi določen oz. opredeljen, tako da je nedvoumno, da se s sklepom dovoljuje izvršba na tem predmetu.⁴²

Ugovor tretjega je dvostransko pravno sredstvo, zato sodišče na podlagi tretjega odstavka 64. člena ZIZ izvod pravočasnega, popolnega in dovoljenega ugovora vroči upniku in ga opozori na pravne posledice iz prvega odstavka 65. člena ZIZ. Ko je predmet izvršbe določen oz. dovolj določljiv in tretji v ugovoru verjetno izkaže na predmetu pravico, ki preprečuje izvršbo, takrat lahko upnik preizkusi ugovor in se do njega opredeli.⁴³ Upnik se lahko potem

³⁹ Cel odstavek povzet po: D. Volk, Predlogi za spremembo zakonodaje v zvezi z racionalizacijo in večjo učinkovitostjo izvršilnih postopkov (pogled sodnika), v: Podjetje in delo, XXI (1995), 5-6, str. 771.

⁴⁰ H. Jenull, Nova ravnovesja v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, XXVIII (2002), 6-7, str. 1596.

⁴¹ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 224.

⁴² Sodba VSL, opr. št. III Ip 3334/2014 z dne 15. 10. 2014.

⁴³ Sklep VSC, opr. št. II Ip 368/2018 z dne 22. 11. 2017.

v osmih dneh o njem izjavi (četrti odstavek 64. člena ZIZ). Edina zakonska zahteva za odgovor na ugovor tretjega je, da upnik poda nasprotovanje, ki mu ga ni potrebno utemeljiti in s tem doseže odločitev o zavrnitvi ugovora tretjega, ne da bi se sodišče spuščalo v presojo utemeljenosti.⁴⁴ Zamudna sankcija za opustitev odgovora ni le domneva o priznanju dejstev, kot to npr. velja pri dolžnikovem ugovoru, temveč domneva, da je ugovor utemeljen.⁴⁵ Za upnikov odgovor na ugovor tretjega v zakonu ni posebej določeno, da ga je treba vročiti tretjemu. Višje sodišče v Ljubljani je mnenja, da v primerih, ko ni jasne zakonske določbe, ki bi določala, ali je neko vlogo treba vročiti nasprotniku v opredelitev ali ne, treba dati tretjemu možnost, da upnikovo nestrinjanje preveri ali se do njega opredeli v okviru pritožbe. To izhaja iz varovanja človekove pravice do izjave, katere bistvo je v tem, da se lahko posameznik izjavi o vsem, kar je pomembno za odločitev o njegovi pravici. Vendar pa tretji na upnikovo nasprotovanje na odločitev o ugovoru ne more vplivati.⁴⁶

Ugovor tretjega mora biti pravočasen, popoln in dovoljen, v nasprotnem primeru ga sodišče zavrže.⁴⁷ Poleg tega mora biti ugovor obrazložen, drugače sodišče tak ugovor zavrne kot neutemeljen. Nadaljnja usoda obrazloženega ugovora, v katerem je pravica tretjega verjetno izkazana, pa je odvisna od ravnanja upnika. Zakon sicer ne vsebuje določbe o zahtevi po obrazložitvi ugovora tretjega, ta obveznost izhaja iz temeljne določbe 7. člena ZPP,⁴⁸ ki se smiselno uporablja tudi v izvršilnem postopku, neposredno pa iz petega odstavka 64. člena ZIZ, ki določa, da se šteje, da ugovor tretjega ni utemeljen, če ni obrazložen ali če pravica ni verjetno izkazana. Enako ravna sodišče tudi, če v ugovoru ni izkazana zatrjevana pravica, ki preprečuje izvršbo, najmanj s stopnjo verjetnosti⁴⁹, saj je izkaz verjetnosti po vsebini osrednji del zahtevane obrazloženosti ugovora.⁵⁰

⁴⁴ Sklep VSM, opr. št. I Ip 37/2018 z dne 8. 3. 2018.

⁴⁵ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 249.

⁴⁶ Cel odstavek povzet po: Sklep VSL, opr. št. III Ip 728/2018 z dne 10. 5. 2018.

⁴⁷ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 138.

⁴⁸ 7. člen ZPP

Stranke morajo navesti vsa dejstva, na katera opirajo svoje zahtevke, in predlagati dokaze, s katerimi se ta dejstva dokazujejo.

Sodišče sme ugotoviti dejstva, ki jih stranke niso navajale, in izvajati dokaze, ki jih stranke niso predlagale, če izhaja iz obravnave in dokazovanja, da imajo stranke namen razpolagati z zahtevki, s katerimi ne morejo razpolagati (tretji odstavek 3. člena), vendar svoje odločbe ne sme opreti na dejstva, glede katerih strankam ni bila dana možnost, da se o njih izjavijo.

⁴⁹ Verjetnost je dokazni standard, ki je podan takrat, ko je argumentov za neki sklep več kot tistih, ki kažejo na nasprotno (D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 37).

⁵⁰ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 223.

4.1.2. Sklep o ugovoru: 65. člen ZIZ

65. člen ZIZ ureja pravila in procesne položaje po vloženem ugovoru tretjega. Ureditev je podobna ureditvi pri ugovoru dolžnika zoper sklep o izvršbi. Izvršilno sodišče dokončno odloči o ugovoru.⁵¹ V primeru, da upnik ugovoru nasprotuje, sodišče brez nadaljnega obravnavanja ugovor zavrne (drugi odstavek 65. člena ZIZ). Ta rešitev je po mojem mnenju neustrezna in neprimerna zato, ker mora tretji ugovor obrazložiti, sodišče mora preizkusiti njegovo verjetnost, vendar pa ob neobrazloženem nasprotovanju upnika o njem ne sme odločiti, temveč ga mora zavrniti. Ureditev po 65. členu ZIZ tako v celoti prepušča odločitev o usodi ugovora tretjega upniku. Sodišče mora slediti volji upnika tudi, če je vprašanje obstoja pravice tretjega le vprašanje uporabe prava ali če so dejstva, na katerih temelji ugovor tretjega, splošno znana ali se njihovo resničnost lahko ugotovi z uporabo pravil o zakonskih domnevah, kot tudi v primeru, ko je tretji obstoj pravice, ki bi preprečevala izvršbo, izkazal z zelo veliko verjetnostjo.⁵² Tretji ima v prekluzivnem roku tridesetih dni od pravnomočnosti sklepa pravico začeti pravdo za ugotovitev, da izvršba na ta predmet ni dopustna (tretji odstavek 65. člena ZIZ). Postopek z ugovorom je le predhodni postopek pred pravdo.⁵³ Značilnosti pravde za ugotovitev, da izvršba na ta predmet ni dopustna, so predstavljene v nadaljevanju v posebnem poglavju.

Prve spremembe na tem področju so bile vpeljane z novelo ZIZ-A, spremenjene pa so bile določbe o ugovoru tretjega, kadar je upnik ugovoru nasprotoval. Cilj je bil pospešitev postopka. Pred novelo je bila potrebna napotitev na pravdo in tretji je pravdo lahko začel tudi še po poteku sodnega roka, vse do konca izvršilnega postopka, in tako je tretji lahko vložil izločitveno tožbo, čeprav pred tem ni vložil ugovora.⁵⁴ Nova ureditev je bila sprejeta predvsem zaradi slabe učinkovitosti izvršbe, spremembe pa naj bi vzpostavile novo ravnovesje pri položaju strank v korist upnika.⁵⁵ Sprememba je temeljila na okoliščini, da se lastninsko stanje pri preničninah kaže navzven v posestnem stanju in zato mora tretji nositi večje tveganje izgube stvari, ki jih je dolžniku zaupal v posest in se pri njem potem zarubijo,

⁵¹ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 226.

⁵² Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03-16 z dne 14. 4. 2005.

⁵³ Sklep VSM, opr. št. I Ip 99/2017 z dne 22. 3. 2017.

⁵⁴ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 226.

⁵⁵ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 139.

pri nepremičninah pa se vprašanje pravic tretjih pojavi le izjemoma zaradi načela zaupanja v zemljiško knjigo, pogoj za dovolitev izvršbe pa je, da upnik dokaže, da je lastnik nepremičnine.⁵⁶ V teoriji so se pojavili pomisleki glede te ureditve oz. glede razlogov za novo ureditev, saj naj bi po mnenju teorije ocene temeljile na splošnem vtisu o neučinkovitosti izvršbe in ne na natančni analizi, kolikokrat so tretji dejansko zlorabljali uveljavljanje izločitvenih zahtevkov, kasneje pa so se še v praksi pojavila sporna vprašanja, zaradi katerih je posredovalo tudi Ustavno sodišče RS.⁵⁷ Z zadnjo novelo ZIZ-L je bila določba 65. člena ZIZ ponovno spremenjena. Bistvena novost je ta, da lahko po novem pravdo za nedopustnost izvršbe začnejo tudi tisti tretji, ki so vložili v izvršilnem postopku neobrazložen oz. laičen ugovor in tako tretji ni več vezan zgolj na sklep o zavrnitvi ugovora zaradi upnikovega nasprotovanja ugovoru tretjega.⁵⁸

4.1.3. Kdaj se ne more zahtevati, da se izvršba izreče za nedopustno: 66. člen ZIZ

V 66. členu ZIZ je določeno, kdaj se ne more zahtevati, da se izvršba izreče za nedopustno. Gre za situacijo, ko solastninski delež tretjega na premični stvari, ki je predmet izvršbe, ne presega polovice njene vrednosti. Manjšinski solastnik ima torej poseben položaj. V primeru, če tretji ne more zahtevati, da se izvršba izreče za nedopustno, ima na podlagi 66. člena ZIZ dve možnosti in sicer lahko zahteva izplačilo svojega deleža oz. zahteva, da se mu odstopi stvar, ki je predmet izvršbe. Iz zneska, dobljenega s prodajo stvari, ima pravico zahtevati izplačilo deleža, sorazmerno s ceno, doseženo s prodajo, vendar najmanj sorazmerno ocenjeni vrednosti, in sicer pred vsemi upniki in pred povrnitvijo stroškov izvršilnega postopka (prvi odstavek 66. člena ZIZ). Če se s cenitvijo ne strinja, lahko na podlagi drugega odstavka 66. člena ZIZ predlaga novo. Če pa želi doseči, da se mu odstopi stvar, ki je predmet izvršbe, pa mora najprej položiti znesek, ki ustreza vrednosti dolžnikovega deleža na tej stvari (tretji odstavek 66. člena ZIZ).

⁵⁶ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 227.

⁵⁷ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 140.

⁵⁸ D. Volk, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (ZIZ), UVODNA POJASNILA K NOVELI ZIZ-L IN STVARNO KAZALO (2018), str. 71.

4.1.4. Ugovor tretjega v izvršbi po uradni dolžnosti

V pravni ureditvi izvršbe je določena tudi možnost izvršbe po uradni dolžnosti. Zakon v zvezi s postopkom izvršbe po uradni dolžnosti vsebuje dve določbi. Predvideno je, da se, če zakon tako določa, postopek uvede tudi po uradni dolžnosti, če znesek po enem izvršilnem naslovu presega 10 evrov, ali če skupni znesek dolga enega dolžnika po posameznih izvršilnih naslovih presega 20 evrov (drugi odstavek 2. člena ZIZ). Če se postopek uvede po uradni dolžnosti, se predujem oz. varščina ne plača, potrebni stroški pa se vnaprej izplačajo v breme proračuna sodišča, ki je dovolilo izvršbo (četrti odstavek 38. člena ZIZ). Za vsa druga vprašanja se smiselno uporabljajo določbe ZIZ, ki se nanašajo na postopek, ki se začne in vodi na predlog upnika.⁵⁹

Izvršilni postopki, uvedeni po uradni dolžnosti, so enostranski izvršilni postopki, uvedejo se po uradni dolžnosti na podlagi obvestila pristojnega organa o neplačani terjatvi in se v celoti izpeljejo po uradni dolžnosti, brez sodelovanja upnika kot stranke postopka.⁶⁰ Dejstvo, da v postopkih izvršbe po uradni dolžnosti ni upnika, je treba upoštevati tudi v ugovornem postopku tretje osebe, ker je drugače uspešnost ugovora tretjega odvisna od upnika. V takem primeru tako ni podlage za nastop posledic upnikove pasivnosti, ker upnika v postopku ni, zato je potrebno v primeru, da je tretji podal zadostne trditve in substanciral dokazni predlog, ugovoru ugoditi. V nasprotnem primeru mora sodišče ugovor zavrniti in tretji lahko začne pravdo za ugotovitev nedopustno izvršbe. Tu pa se pokaže največja težava tega postopka, ker ni jasno, kdo v pravdi nastopa na pasivni strani, saj upnika ni, organ, ki je podal obvestilo o neplačani terjatvi pa nima procesne legitimacije.⁶¹

V nadaljevanju magistrske naloge so opisana še ostala pravna sredstva, ki so na voljo tretji osebi, da se ji na podlagi veljavne zakonske ureditve zagotovi najučinkovitejše pravno varstvo. To so zahteva za odpravo nepravilnosti, tožba zaradi nedopustnosti izvršbe in odlog izvršbe. Tretja oseba pa ima na voljo zahtevke tudi po že končanem izvršilnem postopku.

⁵⁹ T. Vuga, Izvršba po uradni dolžnosti, v: Podjetje in delo, XLI (2015), 3-4, str. 540.

⁶⁰ T. Vuga, Izvršba po uradni dolžnosti, v: Podjetje in delo, XLI (2015), 3-4, str. 541.

⁶¹ T. Vuga, Izvršba po uradni dolžnosti, v: Podjetje in delo, XLI (2015), 3-4, str. 549-550.

4.2. ZAHTEVA ZA ODPRAVO NEPRAVILNOSTI

Tretja oseba ima na voljo zahtevo, naj sodišče odpravi pomanjkljivosti, ki jih je pri opravljanju izvršbe zagrešil izvršitelj ali druga oseba, ki sodeluje pri opravljanju izvršbe (prvi odstavek 52. člena ZIZ). Zahtevati je potrebno odpravo nepravilnosti, ki jih je še mogoče odpraviti, ali pa, da se preprečijo prihodnje nepravilnosti.⁶² Sodišče odloči o zahtevi s sklepom le, če je vložnik to zahteval (drugi odstavek 52. člena ZIZ), v nasprotnem primeru pa sodišče odpravo nepravilnosti zagotovi z izdajo ustrezne odredbe z obvezujočimi navodili izvrševalcu sklepa o izvršbi.⁶³ V nadaljevanju je navedeno, kdaj se to pravno sredstvo lahko uporabi.

Glede premožnin velja, da se v izvršbi lahko rubijo samo stvari, ki so v posesti dolžnika, ter dolžnikove stvari, ki jih ima v posesti sam upnik (prvi odstavek 83. člena ZIZ). V praksi se pogosto zgodi, da izvršitelj kljub temu zarubi premožnost stvar, ki sploh ni v posesti dolžnika. Izvršitelj opravlja rubež stvari ne glede na ugovore, da se s tem kršijo pravice tretjih oseb, vendar pa naj bi bil takšen rubež dovoljen samo izjemoma, in sicer, če ni mogoče zarubiti dovolj drugih stvari enake vrste, ki bi zadoščale za poplačilo upnika.⁶⁴ Na tem mestu se postavi pomembno vprašanje, in sicer ali ima tretji v tem primeru možnost ugovora tretjega na podlagi okoliščine, da je bil posestnik zarubljene premožnine. To vprašanje je pomembno, saj je možno, da posestnik svoje lastninske pravice ne more izkazati oz. da kakšne pravice, ki preprečuje izvršbo, sploh nima; iz zakona izrecno ne izhaja, da bi tretji lahko uspel z ugovorom, saj določba govori o pravici in ne zgolj o posesti tretjega.⁶⁵ Toda zakon kljub temu varuje položaj tretjega, ker prepoveduje rubež dolžnikovih stvari, ki so v posesti tretjega, brez njegovega soglasja (drugi odstavek 83. člena ZIZ). V takem primeru je možno pravno sredstvo zahteva za odpravo nepravilnosti pri delu izvršitelja. Če je izvršitelj rubil stvar, ki je ne bi smel, se lahko nepravilnost odpravi tako, da izvršitelj stvar vrne osebi, ki jo je v času rubeža imela v posesti. Se pa glede tega pravnega sredstva pojavi več vprašanj, in sicer ali je to pravno sredstvo dovolj, ali je izvršitelj sploh storil kakšno nepravilnost; težava,

⁶² A. Drev, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 120.

⁶³ A. Drev, Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 120.

⁶⁴ Sodba VSL, opr. št. I Cpg 340/2015 z dne 23. 3. 2016.

⁶⁵ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 165.

ki se pojavi v zvezi s tem pravnim sredstvom, pa je, da odločitev o vrnitvenih zahtevkih poseže v položaj upnika.⁶⁶

Cilj tega pravnega sredstva ni samo ugotovitev nepravilnosti, temveč tudi pravočasna odprava nepravilnosti, da se lahko zagotovi pravilen nadaljni tek izvršilnega postopka.⁶⁷

4.3. TOŽBA ZARADI NEDOPUSTNOSTI IZVRŠBE

Ker se pogosto zgodi, da upnik ugovoru tretjega nasprotuje in posledično sodišče njegov ugovor zavrne, ima tretji na voljo tožbo v pravnem postopku za zagotovitev pravne varnosti. Vendar pa se to pravno sredstvo šteje kot izredno pravno sredstvo tretje osebe.

Tretji lahko v tridesetih dneh od pravnomočnosti sklepa o zavrnitvi ugovora tretjega začne pravdo za ugotovitev, da izvršba na ta predmet ni dopustna (tretji odstavek 65. člena ZIZ). Tožba tretjega se imenuje tudi izločitvena tožba, vložijo jo zaradi nedopustnosti izvršbe na podlagi izločitvenih razlogov, ko uveljavlja svojo pravico na predmetu izvršbe, zaradi katere izvršba nanj ni dopustna.⁶⁸ Tožbo mora tretji vložiti zoper upnika z zahtevkom, da izvršba na določen predmet ni dopustna, pravni interes za vložitev tožbe pa tretji dokaže s pravnomočnim sklepom o zavrnitvi ugovora.⁶⁹ Stališče sodne prakse je, da je sklep izvršilnega sodišča procesna predpostavka za vložitev tožbe na nedopustnost izvršbe.⁷⁰ Na tretjem je trditveno in dokazno breme, da ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo.⁷¹

Tožen je lahko tudi dolžnik, če tretjemu izpodbija njegovo pravico, in v takem primeru ima dolžnik položaj formalnega sospornika⁷². Tretji uveljavlja proti upniku in dolžniku različna zahtevka in proti njima je zato mogoče izdati različni odločbi. Če pa dolžnik ni tožen, lahko v

⁶⁶ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: *Izbrane teme civilnega prava*, (2006), str. 166.

⁶⁷ Sklep VSM, opr. št. I Ip 7/2012 z dne 24. 2. 2012.

⁶⁸ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: *Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava*, (2016), str. 256.

⁶⁹ Sodba VSL, opr. št. I Cp 672/2010 z dne 2. 6. 2010.

⁷⁰ Sklep VSL, opr. št. I Cp 2166/2017 z dne 7. 3. 2018.

⁷¹ Sodba VSL, opr. št. I Cp 672/2010 z dne 2. 6. 2010.

⁷² Formalni sosporniki med seboj niso v nobeni materialnopravni zvezi, le njihove pravice oziroma obveznosti so podobne, temeljijo na podobni dejanski in pravni podlagi (L. Ude, *CIVILNO PROCESNO PRAVO* (2002), str. 232.).

izločitveni pravdi intervenira na strani upnika ali na strani tretjega.⁷³ Sosporništvo omogoči, da se predhodno vprašanje o pravici do predmeta izvršbe reši z učinkom pravnomočnosti.⁷⁴

V postopku obravnavanja izločitvene tožbe veljajo ista pravila kot za tožbo dolžnika zaradi nedopustnosti izvršbe, zato se uporabljajo določbe drugega odstavka 59. člena in določbe 60. člena ZIZ, kar izhaja iz šestega odstavka 65. člena ZIZ. Glede na povedano je na podlagi drugega odstavka 59. člena ZIZ tožba nesuspendivno pravno sredstvo in ne zadrži izvršbe. Tretji lahko predlaga le odlog izvršbe, če želi preprečiti nadaljni tek postopka in prodajo stvari. Ker tožba ne zadrži izvršbe, se pri tožbi tretjega pojavi problem, da je stvar prodana, preden je o tožbi pravnomočno odločeno.

Edini namen postopka za ugotavljanje nedopustnosti izvršbe je presoja, ali je verjetno, da ima tretji na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo. Glede dokaznega standarda je v teoriji zavzeto stališče, da v izločitveni pravdi velja dokazni standard verjetnosti. To stališče se opira na določbo o ugovoru tretjega, saj lahko ugovor tretjega vloži tisti, ki verjetno izkaže pravico, ki preprečuje izvršbo. Ker v izločitveni pravdi veljajo enaka pravila postopka kot pri običajnih pravnih postopkih, bi tudi tu lahko po mnenju mag. Damjana Oroža veljalo običajno dokazno pravilo, ki velja za odločanje o vsebinskih vprašanjih in sicer visoka stopnja verjetnosti, prepričanje o pravno pomembnih dejstvih.⁷⁵ Takšno stališče sem zasledila tudi že v sodni praksi in sicer v sodbi Višjega sodišča v Ljubljani, kjer je navedeno sodišče zapisalo, da se v pravdi po tožbi na nedopustnosti izvrše zahteva dokazni standard prepričanje.⁷⁶ Tudi sama menim, da glede na to, da se pri tožbi uporabljajo pravila pravnega postopka, bi se moral zahtevati dokazni standard prepričanje.

Kljub temu, da gre pri tožbi za povezavo z izvršilnim postopkom, ta postopek ni namenjen obravnavanju ugovorov, ki se nanašajo na sklep o dovolitvi izvršbe, izvršilni naslov ter obstoj in veljavnost upnikovih terjatev in zastavnih pravic.⁷⁷ Sodišče v ugodilni sodbi, izdani po izločitveni tožbi, tudi ne ugotavlja obstoja pravice tretjega, zato presoja lastninskopravnih

⁷³ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 226.

⁷⁴ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 249.

⁷⁵ Cel odstavek povzet po: D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 44.

⁷⁶ Za več glej: Sodba VSL, opr. št. III Ip 2701/2017 z dne 15. 11. 2017.

⁷⁷ Sodba VSL, opr. št. I Cp 3255/2014 z dne 10. 12. 2014.

razmerij ne preraste v pravnomočnost, razen če tretji izkaže pravni interes za vložitev zahtevka na ugotovitev obstoja pravice proti dolžniku, ker je dolžnik obstoj ugovarjane pravice v izvršilnem postopku prekal.⁷⁸

Kljub temu, da je tožba zaradi nedopustnosti izvršbe izredno pravno sredstvo, nima kasacijskega učinka, saj ima ugotovitveno naravo.⁷⁹ S sodbo, s katero je sodišče ugotovilo nedopustnost izvršbe, zato ne razveljavi sklepa o izvršbi, ampak učinkuje samostojno kot močnejši pravni naslov.⁸⁰ Glede pravne narave tožbe v teoriji še vedno ni enotnega mnenja. Pojavi se tudi stališče, da gre za paraoblikovalno sodbo.⁸¹ Izvršilno sodišče je na sodbo vezano in če izvršba še ni končana, jo mora ustaviti.⁸²

Postopek na podlagi tožbe mora sodišče izvesti kot prednostno zadevo brez odlašanja (prvi odstavek 60. člena ZIZ). V postopku je uveljavljena eventualna maksima.⁸³ Dolžnik oz. tretji mora namreč v tožbi istočasno uveljavljati vse ugovore zaradi nedopustnosti izvršbe, ki jih je mogoče uveljavljati in istočasno navesti vsa dejstva in predlagati vse dokaze, s katerimi jih utemeljuje, sicer to pravico izgubi (drugi odstavek 60. člena ZIZ). Nova dejstva in nove dokaze sodišče upošteva samo, če jih dolžnik navaja oz. predlaga v pripravljalni vlogi, vloženi v roku, ki mu ga je dalo sodišče zaradi odgovora na upnikove navedbe v odgovoru na tožbo (tretji odstavek 60. člena ZIZ). V pritožbenem postopku so novote izključene. Proti sodbam v tem postopku so dopustna vsa pravna sredstva, ki so dovoljena v postopku, po katerem se ta spor vodi.⁸⁴ Dopustna je torej pritožba (333. člen ZPP) kot redno pravno sredstvo in izredna pravna sredstva revizija (367. člen ZPP), zahteva za varstvo zakonitosti (385. člen ZPP) in obnova postopka (394. člen ZPP).

⁷⁸ Sklep VSL, opr. št. II Cp 2092/2016 z dne 14. 9. 2016.

⁷⁹ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 253.

⁸⁰ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 253.

⁸¹ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 43.

⁸² V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 253.

⁸³ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 254.

⁸⁴ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 255.

Če tretji v pravdi z zahtevkom, naj sodišče izvršbo na določen predmet izreče za nedopustno, uspe, sodišče izvršbo, če ta še ni bila končana ali je bila odložena, ustavi in razveljavi sklep o izvršbi (peti odstavek 65. člena ZIZ).

Kot že omenjeno, je pri tožbi velik problem, da tožba ne zadrži izvršitve, kar pomeni, da je med postopkom stvar prodana. V teoriji se je postavilo vprašanje, ali ima tretji na voljo nasprotno izvršbo, s katero bi tretji nazaj dobil tisto, kar mu je bilo odvzeto, saj je nasprotna izvršba izrecno namenjena dolžniku. Tudi če bi tretji imel na voljo nasprotno izvršbo, zaradi učinkov prodaje stvari ne bi mogel pridobiti nazaj, dobil bi lahko le denarni znesek. Dr. Vesna Rijavec je mnenja, da bi bilo treba po analogiji tudi tretjemu omogočiti nasprotno izvršbo, predvsem zato, da se ne bi po nepotrebnem povzročale nove pravde.⁸⁵

Obstaja pa še ena različica izločitvene tožbe, ki je na voljo manjšinjskemu solastniku. Če kdo manjšinjskemu solastniku izpodbija delež na stvari, ki je predmet izvršbe, lahko s tožbo zoper upnika zahteva ugotovitev obstoja svojega deleža (četrti odstavek 66. člena ZIZ).

4.4. ODLOG IZVRŠBE

Ker sta ugovor tretjega in tožba zaradi nedopustnosti izvršbe nesuspendivni pravni sredstvi, se lahko zgodi, da je v izvršbi predmet prodan, še preden tretji uspešno uveljavi svojo pravico. Tretji mora imeti v okviru izvršilnega postopka možnost, da zavaruje svoje pravice, k temu pa lahko pripomore institut odlog izvršbe. Sodno varstvo v pravdi je lahko po mnenju Višjega sodišča v Mariboru učinkovito le, če ima tretji tudi učinkovito možnost doseči odlog izvršbe, ker je učinkovito sodno varstvo tretjega lahko le takšno, ki omogoča vsebinsko presojo glede pravice tretjega, še preden je izvršba opravljena in s tem pravica tretjega dokončno izgubljena zaradi prodaje.⁸⁶

Odlog izvršbe je zastoj v postopku, ki lahko povzroči zavlečenje postopka in s tem manjšo učinkovitost izvršbe,⁸⁷ vendar pa tretjemu omogoči učinkovitejše varstvo v postopku. Navezuje se na opravo izvršbe, torej samo na drugo fazo postopka, in je pogosto posledica

⁸⁵ Cel odstavek povzet po: V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 257.

⁸⁶ Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.

⁸⁷ D. Volk, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (ZIZ), UVODNA POJASNILA K NOVELI ZIZ-L IN STVARNO KAZALO (2018), str. 32.

tega, da obstoji dvom o dopustnosti izvršbe. Do odloga lahko pride na predlog strank ali tretjega, nikoli sodišče izvršbe ne odloži po uradni dolžnosti. Odlog izvršbe lahko torej predlagajo dolžnik, upnik in tretji. Izvršbo je mogoče odložiti v celoti ali delno. Posledice odloga nastopijo šele po pravnomočnosti sklepa o odlogu. V času odloga ne tečejo niti zakonski niti sodni roki, sodišče ne more opravljati procesnih dejanj, dejanja strank nimajo učinka.⁸⁸ Vrhovno sodišče RS pa je glede učinkov odloga zavzelo drugačno mnenje, in sicer da odlog nima vpliva na postopke odločanja o pravnih sredstvih.⁸⁹

Če tretji želi doseči odlog izvršbe, mora vložiti ugovor in v njem zahtevati, da se izvršba na predmet, glede katerega predlaga odlog, izreče za nedopustno, ali pa mora tretji vložiti tožbo na nedopustnost, toda v nekaterih primerih se tretjemu prizna pravica do odloga tudi na podlagi vložene zahteve za odpravo nepravilnosti pri opravljanju izvršbe, če se nepravilnosti nanašajo na predmet, za katerega tretji uveljavlja, da na njem izvršba ni dopustna.⁹⁰ Obstoj svoje pravice mora dokazati s pravnomočno sodno odločbo ali kakšno drugo javno listino, z zasebno listino, ki ima naravo javne listine, ali če obstoj pravice opira na dejstva, ki so splošno znana (prvi odstavek 73. člena ZIZ). Če mu obstoja svoje pravice na ta način ne uspe dokazati, lahko še vseeno predlaga odlog, če verjetno izkaže obstoj pravice na predmetu izvršbe in tudi verjetnost, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo (drugi odstavek 73. člena ZIZ).

V letu 2014, ko je bila sprejeta novela zakona ZIZ–J, je bil zakon spremenjen oz. dopolnjen tudi v delu, ki ureja odlog izvršbe na predlog tretjega. V drugi odstavek 73. člena ZIZ je bilo dodano novo besedilo, da se je odpravila nejasnost te določbe. S spremembo je postalo jasno, da morata biti za odlog na predlog tretjega kumulativno izpolnjena dva pogoja, torej verjetno izkazan obstoj pravice na predlaganem predmetu izvršbe, kot tudi verjetnost, da bi s takojšnjo izvršbo tretji pretrpel nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo.⁹¹ Tretjemu je tako otežkočeno doseganje odloga. Če je tretji že v ugovoru tretjega izkazal verjetnost obstoja pravice na določenem predmetu, mu tega ni treba posebej še enkrat utemeljevati pri predlogu

⁸⁸ Cel odstavek povzet po: K. Peserl, *Odlog izvršbe – odprte dileme*, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava (2016), str. 2.

⁸⁹ Sklep VSRS, opr. št. II Ips 73/2010 z dne 29. 4. 2010.

⁹⁰ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, *ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA* (2002), str. 249.

⁹¹ http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/zakonodaja/140117_predlog_ZIZ-J.pdf (30. 12. 2018).

za odlog, ker sodišče drugačne odločitve ob presoji predloga za odlog izvršbe glede verjetnega obstoja pravice ne more sprejeti.⁹² Kriteriji, kdaj je škoda nadomestljiva ali težko nadomestljiva za tretjega, so nekoliko milejši kot pri dolžniku in v določenih primerih ni izključeno, da že posledica same izvršbe za tretjega pomeni nenadomestljivo ali težko nadomestljivo škodo, ker ne bo mogel doseči vrnitve predmeta. Kljub temu pa mora tretji v predlogu za odlog izvršbe navesti konkretna dejstva, s katerimi utemeljuje nastanek nenadomestljive ali težko nadomestljive škode.⁹³

V zakonu je določen še en pogoj za odlog izvršbe. Sodišče na upnikov predlog postavi pogoj, da tisti, ki zahteva odlog, položi varščino, razen če bi s tem bilo ogroženo njegovo preživljanje ali preživljanje njegovih družinskih članov (tretji odstavek 73. člena ZIZ).

V primeru, da je izvršba odložena zato, ker je tretji vložil pravno sredstvo, traja odlog do konca postopka o tem pravnem sredstvu (prvi odstavek 74. člena ZIZ).

Sodišča v praksi odlogu izvršbe niso pretirano naklonjena, saj pri odločanju v večini primerov prevlada pravica upnika, da je izvršba učinkovita. Odlog izvršbe je le zastoj v postopku in tako omeji upnikovo možnost za poplačilo terjatve.

V podporo mojemu že predstavljenemu stališču, da tretjim ni zagotovljeno učinkovito varstvo pravic in da je upnik favoriziran tudi v razmerju do tretjih oseb, bom predstavila dva primera iz sodne prakse, povezana z odlogom izvršbe, in sicer pomembno odločbo Ustavnega sodišča RS iz leta 2005 in sodbo Višjega sodišča v Mariboru iz leta 2018.

4.4.1. Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03-16 z dne 14. 4. 2005

Ustavno sodišče RS je že v letu 2005 presojalo instituta ugovor tretjega in odlog izvršbe na predlog tretjega. Ugotovilo je neustavnost prejšnje ureditve odloga v delu, v katerem tretjemu ni bila dana možnost izkazovanja svoje pravice na predmetu izvršbe, saj je izpodbijana zakonska določba predstavljala nedopusten poseg v pravice tretjih, ker ni bil sorazmeren z zasledovanim ciljem, t.j. z zagotavljanjem učinkovitosti izvršbe. Takratna ureditev je namreč

⁹² Sklep VSL, opr. št. II Ip 88/2018 z dne 7. 2. 2018.

⁹³ Cel odstavek povzet po: Sklep VSL, opr. št. II Ip 6063/2011 z dne 28. 3. 2012.

kot pogoj za odlog upoštevala samo nastanek nenadomestljive škode. To je bil prvi korak k boljši ureditvi pravnega varstva tretjega.

V tem primeru je bila izpodbijana takratna določba 73. člena ZIZ, po kateri sodišče na predlog tretjega, ki je zahteval, da se izvršba na določen predmet izreče za nedopustno, odloži izvršbo glede tega predmeta, če tretji izkaže za verjetno, da bi s takojšnjo izvršbo pretrpel nenadomestljivo škodo. Pobudnika navajata, da je edino pravno sredstvo, ki ga ima tretji v izvršilnem postopku za varstvo svoje lastninske pravice, predlog za odlog izvršbe, saj tožba na nedopustnost izvršbe po tretjem odstavku 65. člena ZIZ izvršbe ne odloži. Ker pa se v praksi sam poseg v lastninsko pravico tretjega ne razlaga kot nenadomestljiva škoda, mora tretji braniti svojo lastninsko pravico z dokazovanjem, da je zarubljena stvar zanj nenadomestljiva. Po mnenju pobudnikov na ta način pride do odvzema lastninske pravice tretjemu, ne da bi za to obstajali razlogi javne koristi. Pobudnika sta svoj pravni interes utemeljevala s tem, da sodelujeta kot tretja v izvršilnih postopkih, v katerih sta vložila ugovora zoper sklep o izvršbi in predloga za odlog izvršbe. Eden od pobudnikov je kasneje predložil tudi sklep, s katerim je Okrajno sodišče v Kopru zavrnilo njegov ugovor in predlog za odlog izvršbe ter sklep Višjega sodišča v Kopru, ki je zavrnilo pritožbo zoper sklep sodišča prve stopnje. Zoper navedena sklepa je vložil tudi ustavno pritožbo. Ustavno sodišče RS je pobudo v delu, ki se nanaša na prvi odstavek 73. člena ZIZ, sprejelo.⁹⁴

V nadaljevanju so povzete pomembne točke obrazložitve odločbe.

»Presoja prvega odstavka 73. člena ZIZ

14. Določba prvega odstavka 73. člena ZIZ torej ne predvideva izkaza verjetnosti obstoja pravice, ki preprečuje izvršbo, kot samostojnega pogoja za odlog izvršbe. Ugovor tretjega seveda mora prestati preizkus verjetnega izkaza obstoja pravice v okviru prvega odstavka 64. člena ZIZ, sicer sodišče ugovor zavrne (peti odstavek 64. člena ZIZ) in posledično (najverjetneje) tudi morebiten predlog za odlog izvršbe. V vsakem primeru pa mora tretji za ugoditev predlogu za odlog izvršbe izkazati, da mu z izvršbo grozi nastanek nenadomestljive škode. Po določbah ZIZ je torej mogoča situacija, ko tretji v ugovoru zoper sklep o izvršbi z zelo veliko verjetnostjo, ki meji na gotovost (npr. s pravnomočno sodno odločbo ali s kakšno drugo javno listino, z zasebno listino, ki ima značaj javne listine), izkaže, da ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo (to je mogoče celo pri nepremičninah, ki niso vpisane v

⁹⁴ Cel odstavek povzet po: Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03-16 z dne 14. 4. 2005.

zemljiško knjigo), pa je njegov ugovor završen zgolj zato, ker mu upnik nasprotuje, predlog za odlog izvršbe pa zato, ker mu z izvršbo ne grozi nastanek nenadomestljive škode. Tudi če bi šlo za izvršbo na nepremičnino, tretji (npr. lastnik več nepremičnin) ne bi vedno uspel izkazati nastanka nenadomestljive škode, prodaja nepremičnine na dražbi in izguba lastninske pravice pa sama po sebi ni nenadomestljiva škoda. Tretji bi, kot že povedano, v skladu z določbo tretjega odstavka 65. člena ZIZ moral obstoj zatrjevane pravice uveljavljati s tožbo v pravnem postopku, pa ta na tek izvršilnega postopka ne vpliva. Ker se bo izvršilni postopek s prodajo nepremičnine zelo verjetno končal pred pravnim postopkom, bo kupec na predmetu izvršbe na originaren način (torej ne glede na to, ali je bil predmet last dolžnika) pridobil lastninsko pravico. Tudi če bi tretji v pravdi na nedopustnost izvršbe uspel, se tak stvarnopravni položaj ne more spremeniti.

15. Iz zgoraj navedenega je razvidno, da izvršilni postopek, ki je sicer predvsem razmerje med dvema strankama z nasprotujočima si interesoma, med upnikom in dolžnikom, lahko poseže tudi v pravice tretje osebe (med drugim tudi v njegovo lastninsko pravico). Tretji mora zato imeti v okviru tega ali kakšnega drugega postopka možnost, da učinkovito zavaruje svoje pravice. V okviru pravice do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave namreč sodi tudi vsakomur zagotovljena pravica do učinkovitega sodnega varstva njegovih pravic. V izvršilnem postopku sta varstvu pravic tretjih namenjena inštituta ugovora tretjega in odloga izvršbe na predlog tretjega. Navedena inštituta sta med seboj vsebinsko povezana in med seboj odvisna. Pobudnik izpodbija določbo prvega odstavka 73. člena ZIZ, ki ureja odlog izvršbe na predlog tretjega, in (med drugim) zatrjuje, da izvršba posega v lastninsko pravico tretjih oseb, pravna sredstva, ki jih ima tretji v izvršilnem postopku, pa ne zagotavljajo varstva te pravice. Iz vsebine njegovih navedb izhaja, da uveljavlja neskladje izpodbijane določbe s prvim odstavkom 23. člena Ustave, ki vsakomur zagotavlja pravico do učinkovitega sodnega varstva njegovih pravic. Pobudnik, ki je kot tretji v izvršilnem postopku zatrjeval obstoj svoje lastninske pravice, sicer zatrjuje neskladje izpodbijanih določb s 33. členom Ustave, vendar je poseg v pravico tretjega (v tem primeru v lastninsko pravico, lahko pa tudi v kakšno drugo pravico tretjega, ki ni ustavno zavarovana), lahko le posledica neučinkovitega sodnega varstva, ki ga ima tretji za zaščito svojih pravic. Zaradi vsebinske povezanosti ureditve ugovora tretjega in odloga izvršbe, izpodbijane določbe ni mogoče presojati neodvisno od ureditve ugovora tretjega.«

Ustavno sodišče je tako v nadaljevanju presodilo, ali izpodbijana ureditev odloga izvršbe iz prvega odstavka 73. člena ZIZ v povezavi z ureditvijo ugovora tretjega, tretjemu omogoča

varstvo njegovih pravic v obsegu in na način, ki je v skladu z določbo prvega odstavka 23. člena Ustave. Menilo je, da je bil cilj, ki ga je zakonodajalec želel doseči, sicer ustavno dopusten, vendar je ugotovilo, da je bil poseg po opravljenem t.i. strogem testu sorazmernosti prekomeren. Cilj zakonodajalca je bil omejiti obseg in trajanje zastojev v izvršilnem postopku, da pride upnik čimprej do poplačila svoje terjatve, učinkovit izvršilni postopek pa je neločljiv element pravice do sodnega varstva. Vendar pa je po mnenju Ustavnega sodišča izpodbijana ureditev predstavljala nedopusten poseg v pravice tretjih, nesorazmernost z zasledovanim ciljem, z zagotavljanjem učinkovitosti izvršbe, ker tretji v postopku ni mogel doseči, da bi izvršilno sodišče njegov ugovor vsebinsko obravnavalo, tudi v primeru, ko bi z veliko verjetnostjo izkazal, da ima pravico, ki preprečuje izvršbo. Poleg tega pa po mnenju Ustavnega sodišča tudi ureditev odloga v prvem odstavku 73. člena ZIZ ni nudila zadostnega varstva pravic tretjih in je bila zato v neskladju s prvim odstavkom 23. člena Ustave. Ustavno sodišče je zakonodajalcu naložilo, naj odpravi neskladje z Ustavo in sicer tako, da bo pri tem upoštevalo razloge Ustavnega sodišča.⁹⁵

Določba ZIZ, ki določa pogoje za odlog izvršbe na predlog tretjega, je bila potem spremenjena z novelo ZIZ-C, leta 2006. Zakonodajalec je sledil ideji o načinu izvršitve iz odločbe Ustavnega sodišča, vendar pa ni posegel v ureditev ugovora tretjega.⁹⁶ Tudi po noveli je upnik ohranil odločilno vlogo. Torej, če upnik ugovoru nasprotuje, mora tretji svoj izločitveni zahtevek uveljavljati v pravdi, pa čeprav svojo pravico izkaže z najvišjo stopnjo verjetnosti. Spremenjen pa je bil prvi odstavek 73. člena ZIZ in s to spremembo se je tudi nekoliko izboljšal položaj tretjega. Po noveli mora namreč tretji na podlagi drugega odstavka 73. člena ZIZ za odlog izvršbe izkazati »težko nadomestljivo škodo« in ne več »nenadomestljivo škodo«.

4.4.2. Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018

Neuravnotežen položaj upnika in tretjega se kaže tudi v tem, da je v zakonu kot pogoj za odlog izvršbe določena položitev varščine, če upnik tako zahteva. Višje sodišče v Mariboru se je v sklepu opredelilo predvsem do sporne varščine v povezavi z institutom odloga izvršbe.

⁹⁵ Cel odstavek povzet po: Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03-16 z dne 14. 4. 2005.

⁹⁶ D. Wedam Lukič, Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava (2006), str. 152.

V sodbi z dne 1. 8. 2018 je zapisalo: »Sodišče druge stopnje meni, da postavitev dodatnega pogoja položitve varščine za učinkovanje odloga izvršbe v položaju, ko tretji izkaže obstoj pravice, ki preprečuje izvršbo, na kvalificiran način iz prvega odstavka 73. člena ZIZ, prekomerno posega v pravico tretjega do učinkovitega sodnega varstva njegovih pravic. Sicer je omejitev procesnih dejanj, ki lahko ovirajo tek izvršilnega postopka, nujna in primerna za zagotovitev učinkovitega izvršilnega postopka in s tem upnikove pravice do učinkovitega sodnega varstva. Navedeno velja tudi za pravne možnosti tretjega glede uveljavljanja pravice, ki preprečuje izvršbo. Vendar morajo biti te omejitve (natančneje posledice teh omejitev) sorazmerne (proporcionalne) zasledovanemu cilju preprečevanja nepotrebnih zastojev v postopku. Zakonodajalec je povsem izključil vsebinsko presojo pravice tretjega v izvršilnem postopku in s tem občutno nagnil ravnotežje v korist upnika, saj lahko brez obrazložitve uspešno nasprotuje tretjemu, četudi tretji izkaže svojo pravico z javno listino (celo s pravnomočno sodno odločbo) po prvem odstavku 73. člena ZIZ. S tem je postavil tretjega v položaj, ko mora v ločenem postopku dokazovati tudi pravico, ki je že izkazana z izjemno visoko stopnjo verjetnosti, in to tudi, če upnik nasprotuje tretjemu iz povsem nepravilnih razlogov, ki v pravi nikakor ne morejo biti uspešni. V pojasnjenem položaju, ko je ravnotežje že tako močno nagnjeno v korist upnika, je dodatno pogojevanje odloga izvršbe s položitvijo varščine očitno prekomerna ovira za učinkovito sodno varstvo pravice tretjega. Varščina je namenjena varovanju upnikovega interesa po odvrčanju od neutemeljene oziroma nepotrebne povzročitve zastoja v izvršilnem postopku s sprožanjem pravnega postopka v povezavi z odlogom izvršbe. Utemeljenost odloga izvršbe pa je toliko večja, kolikor večja je verjetnost obstoja pravice tretjega, ki preprečuje izvršbo. Ko je pravica tretjega dokazana z zelo veliko stopnjo verjetnosti (npr. z javno listino, za katero tudi velja dokazno pravilo o resničnosti njene vsebine) o neutemeljenem zastoju v postopku zaradi odloga praktično ne moremo govoriti. Tovrstne povezave zakonodajalec pri pogojevanju odloga z varščino ni upošteval, ampak je dal absolutno prednost upnikovemu varstvu tudi v položaju, ko tretji dokaže obstoj svoje pravice na kvalificiran način iz prvega odstavka 73. člena ZIZ.«⁹⁷

Sodišče druge stopnje je glede sporne varščine vložilo zahtevo za oceno ustavnosti in predlagalo Ustavnemu sodišču RS, da opravi glede pogoja varščine celovito presojo ustavnosti, tudi v položaju iz drugega odstavka 73. člena ZIZ, ko tretji nima listine. Zaradi

⁹⁷ Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.

tesne povezanosti materije ugovora tretjega in odloga izvršbe pa naj Ustavno sodišče RS opravi tudi presojo določbe drugega odstavka 65. člena ZIZ. V času pisanja magistrske naloge še ni bila sprejeta odločitev Ustavnega sodišča. Je pa mnenje podala Vlada Republike Slovenije, ki meni, da izpodbijana ureditev ni v neskladju z Ustavo RS. Glede sporne varščine meni, da je upravičena, saj le-ta predstavlja nadomestek odloženi izvršbi in je namenjena varovanju upnikove pravice do sodnega varstva in učinkovite izvršbe. Meni, da varščina sicer res pomeni poseg v pravico do sodnega varstva tretjega, vendar ta poseg prestane test sorazmernosti. O tem, da je zakonodajalec izključil vsebinsko presojo pravice tretjega v izvršilnem postopku, pa Vlada RS meni, da ima tretji možnost varovanja svoje pravice v izvršilnem ali pa v kakem drugem postopku.⁹⁸ Mnenje Vlade RS je skladno s sedaj veljavno zakonsko ureditvijo in zgoraj predstavljenimi teoretičnimi izhodišči.

4.5. VARSTVO PRAVIC TRETJEGA PO KONČANEM IZVRŠILNEM POSTOPKU

Po že opravljeni izvršbi na določenem predmetu izvršbe ugovor tretjega ne more več doseči svojega namena, saj je smisel ugovora tretjega, da se prepreči oprava izvršbe na določenem predmetu in s tem ohranijo tiste pravice, ki bi po opravljeni izvršbi ugasnile. Po opravljeni izvršbi tretji v okviru izvršilnega postopka nima več pravnega sredstva, s katerim bi zaščitil svojo pravico.⁹⁹ Po končani izvršbi pridobi tretji pravno podlago za zahtevke, ki so stvarnopravne ali obligacijskopravne narave.¹⁰⁰ Naknadno odškodninsko varstvo tako ne more pomeniti ustreznega in učinkovitega varstva tretjega, saj bi bilo v nasprotnem primeru ravnotežje močno nagnjeno v korist upnika.¹⁰¹

5. PRAVICE, KI SO PODLAGA ZA UGOVOR TRETJEGA V IZVRŠILNEM POSTOPKU

Temeljno vprašanje glede ugovora tretjega je, katere sploh so tiste pravice, ki jih na predmetu izvršbe lahko ima tretja oseba in ki ji omogočajo, da prepreči izvršbo. Pri odločanju o

⁹⁸ Cel odstavek povzet po: <https://imss.dz-rs.si/imis/857d60d16f4e27585217.pdf> (30. 12. 2018).

⁹⁹ Sodba VSRS, opr. št. III Ips 123/2008 z dne 24. 3. 2009.

¹⁰⁰ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 227.

¹⁰¹ Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.

utemeljenosti ugovora tretjega in pri presoji, katera je takšna pravica, ki preprečuje izvršbo, mora sodišče tudi tehtati med pravico tretjega do zasebne lastnine na eni strani in pravico upnika do učinkovite izvršbe in poplačila njegove terjatve na drugi strani.¹⁰² Določba zakona je skopa in ne daje odgovora, saj ZIZ taksativno ne našteva pravic, niti ni nakazano, katere so te pravice. Govori se samo o *»pravici na predmetu izvršbe, ki preprečuje izvršbo«* (prvi odstavek 64. člena ZIZ). V pravni teoriji se pojavljajo različna mnenja o tem, katere so tiste pravice, ki preprečujejo izvršbo. Pravice, ki jih uveljavlja tretji, so tako lahko po svoji naravi stvarnopravne, druge absolutne pravice in tudi obligacijske pravice.¹⁰³ Tako v teoriji kot tudi v sodni praksi pa se pogosto uporabi teza, *»da lahko tretji izvršbo prepreči, če ima na predmetu izvršbe takšno pravico, ki bi tretjemu tudi v primeru, če bi dolžnik sam odtujil to stvar in s tem posegel v pravni položaj tretjega, dala možnost, da bi odtujitev preprečil.«*¹⁰⁴

V zvezi s stvarnopravnimi pravicami so predstavljene lastninska pravica, zastavna pravica, služnost, stavbna pravica in stvarno breme. Obligacijska pravica lahko utemelji ugovor tretjega le v primeru, ko se izvršba vodi na stvar, ki ne spada v premoženje dolžnika, pač pa ima dolžnik stvar le npr. v najemu, depozitu, na posodo. V takih primerih ima nasprotna stranka iz obligacijske pogodbe pravico do vrnitve stvari in lahko uspešno uveljavi ugovor tretjega, kljub temu da sicer ni lastnik stvari.¹⁰⁵ Predstavljene so komisijska pogodba, zakupna (najemna) pogodba, skladiščna pogodba, pridržek lastninske pravice, prenos lastninske pravice v zavarovanje, predkupna pravica, pogodba o leasingu, pogodbeni prepoved odsvojitve in obremenitve. Poleg tega pa obstajajo še nekateri drugi primeri, ko se prizna tretjemu ugovor v postopku. Tudi ti primeri so predstavljeni v nadaljevanju naloge.

Opredelitev pravice, ki preprečuje izvršbo, določa tudi izvršilna sredstva, pri katerih do ugovora lahko pride.¹⁰⁶

¹⁰² M. Varl, Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: Pravniki, 132 (2015), 1-2, str. 119.

¹⁰³ A. Galič, M. Jan, H. Jenull, ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA (2002), str. 223.

¹⁰⁴ Sodba VSL, opr. št. II Cp 2312/2016 z dne 15. 2. 2017.

¹⁰⁵ Sodba in sklep VSM, opr. št. II Ips 240/2008 z dne 1. 7. 2010.

¹⁰⁶ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjžnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 48.

5.1. STVARNOPRAVNE PRAVICE

5.1.1. Lastninska pravica

Pravica, ki jo tretji največkrat uveljavlja, je njegova lastninska pravica na predmetu, na katerem je sodišče dovolilo izvršbo. Na tem mestu so predstavljeni specifični primeri uveljavljanja ugovora tretjega glede lastninske pravice.

Lastninska pravica je najpomembnejša stvarna pravica. Pravna podlaga je Stvarnopravni zakonik (v nadaljevanju: SPZ)¹⁰⁷, opredeljena pa je kot pravica imeti neko stvar v posesti, jo uporabljati in uživati na najobsežnejši način ter z njo razpolagati (prvi odstavek 37. člena SPZ).

Lastninska pravica je praviloma individualna pravica, njen nosilec je navadno ena sama oseba. Lastninska pravica pa lahko na isti stvari pripada tudi več osebam. V stvarnem pravu gre za solastnino (65. člen SPZ) in skupno lastnino (72. člen SPZ). Tako lahko tretji poleg sklicevanja na svojo izključno lastninsko pravico, uveljavlja tudi skupno lastnino zakoncev, sodedičev ali etažnih lastnikov na rezervnem skladu, solastnino, če njegov delež na premični stvari presega polovico njene vrednosti, in fiduciarno lastnino.¹⁰⁸

Pri uveljavljanju ugovora tretjega se pogosto zasledi sklicevanje na lastninsko pravico v pričakovanju. Sodna praksa Ustavnega sodišča je imetnika lastninske pravice oz. imetnika pričakovane pravice na nepremičnini v razmerju do upnika postavila v privilegiran položaj in sicer zato, ker je pridobitev lastninske pravice s prodajo v izvršilnem postopku originarni način pridobitve lastninske pravice in lahko bi se zgodilo, da bi bil predmet izvršbe prodan, še preden bi lastnik v izločitveni pravdi lahko dokazal obstoj svoje pričakovalne pravice.¹⁰⁹ Temu stališču sedaj sledi tudi Vrhovno sodišče, kot tudi nižja sodišča. V zvezi z lastninsko pravico oz. z vprašanjem, katere pravice utemeljijo ugovor tretjega, je Ustavno sodišče odločalo v zadevi Up-591/10 z dne 2. 12. 2010. Ugotovilo je, da ugovora tretjega ne utemelji le lastninska pravica, ampak tudi pričakovane pravice in da se na pravico do zasebne lastnine lahko uspešno sklicuje tudi tisti, ki izkaže, da obstaja na veljavnem pravu ali ustaljeni sodni

¹⁰⁷ Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, št. 87/02 in 91/13).

¹⁰⁸ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 248.

¹⁰⁹ Cel odstavek povzet po: M. Varl, Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: Pravniki, 132 (2015), 1-2, str. 120.

praksi temelječe pričakovanje lastninske pravice in ne samo upanje na njeno pridobitev.¹¹⁰ Tudi ugovora tretjega ne utemelji samo obstoječa pravica, ampak tudi pričakovana pravica. V izvršilnem postopku je tako upnik v boljšem položaju samo v primerjavi z dolžnikom, ne pa tudi s tretjimi osebami.¹¹¹ Ta odločitev pa je posledica tega, da novejša stališča teorije in sodne prakse razlikujejo med začetkom učinkovanja prenosa lastninske pravice v relativnem notranjem razmerju med odsvojiteljem in pridobiteljem ter v zunanjem razmerju, v razmerju do dobrovernih tretjih oseb. V zunanjem razmerju še vedno velja, da začne prenos lastninske pravice učinkovati šele z vpisom v zemljiško knjigo. V notranjem razmerju pa vpis v zemljiško knjigo ni več bistven, saj je zgolj deklaratorne narave. Bistven postane trenutek veljavno sklenjenega zavezovalnega pravnega posla, oz. trenutek, ko tretja oseba izve zanj. V tem trenutku začne v relativnem razmerju učinkovati prenos lastninske pravice. Postalo je bistveno razlikovanje med različnimi vrstami razmerij, v katerih ta prenos učinkuje.¹¹²

Ugovori tretjih so pogosti tudi pri nepremičninski izvršbi in so povezani z zatrjevanjem, da nepremičnina sodi v skupno premoženje zakoncev. V drugem odstavku 51. člena Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju: ZZZDR)¹¹³ je določeno, da je premoženje, ki ga zakonca pridobita z delom v času trajanja zakonske zveze, njuno skupno premoženje. Premoženjski režim med zakonci je kogentne narave.¹¹⁴ Pravice na nepremičninah, ki so skupno premoženje zakoncev, se v zemljiško knjigo vpisujejo na ime obeh zakoncev kot njuno skupno premoženje po nedoločenih deležih (prvi odstavek 55. člena ZZZDR). Nastanek skupnega premoženja zakoncev je originaren način pridobitve lastninske pravice, kar pomeni, da se lastninska pravica pridobi, ko nastopijo dejstva, ki utemeljujejo nastanek lastninske pravice, vknjižba v zemljiško knjigo pa je zgolj deklaratorne narave.¹¹⁵ Večina težav v tovrstnih postopkih je posledica neuskkljenosti dejanskega stanja nepremičnine z zemljiškoknjižnim. Nepremičnina spada v skupno premoženje zakoncev, toda v zemljiško knjigo je kot lastnik vpisan le eden od zakoncev. Nevknjiženi zakonec zato v izvršilnem postopku, ki poteka zoper drugega zakonca, običajno ugovarja, da nepremičnina,

¹¹⁰ Odločba USRS, opr. št. Up – 591/10 – 15 z dne 2. 12. 2010.

¹¹¹ M. Varl, Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: *Pravnik*, 132 (2015), 1-2, str. 124.

¹¹² Cel odstavek povzet po: M. Varl, Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: *Pravnik*, 132 (2015), 1-2, str. 122.

¹¹³ Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US, 82/15 – odl. US, 15/17 – DZ in 30/18 – ZSVI).

¹¹⁴ B. Novak, *DRUŽINSKO PRAVO* (2017), str. 108.

¹¹⁵ M. Tratnik, Varstvo nevpisanih lastninskih položajev, v: *Pravna praksa* (2017), 28 – 29, str. 20.

ki je predmet izvršbe, spada v njuno skupno premoženje.¹¹⁶ Dejanska podlaga ugovora so trditve o pridobitvi skupne lastnine v zakonski zvezi, ki so podlaga za originarno pridobitev lastninske pravice in s temi navedbami tretji najmanj s stopnjo verjetnosti izkaže, da ima na ½ teh nepremičnin lastninsko pravico, pridobljeno na originaren način, ki lahko preprečuje izvršbo.¹¹⁷ Načelo zaupanja v zemljiško knjigo učinkuje pri pravnoposlovnih obremenitvah.¹¹⁸ Vprašanje je, ali načelo zaupanja v zemljiško knjigo učinkuje tudi v izvršilnem postopku, v dobro upnika, ki zahteva izvršbo na nepremičnino. Ustavno sodišče je sprejelo rešitev, da se na zemljiškoknjižno stanje in dobro vero ne more sklicevati upnik, ki je pridobil zastavno pravico šele z zaznambo sklepa o izvršbi v zemljiški knjigi v izvršilnem postopku.¹¹⁹ Ustavno sodišče je tako dalo prednost originarni pridobitvi lastninske pravice in zato lahko zakonec uspešno uveljavi ugovor tretjega. Se pa zoper argumente Ustavnega sodišča v teoriji pojavljajo pomisleki.

Naj opozorim, da se na tem mestu sklicujem na zakon, ki ni več v veljavi, saj je ZZZDR prenehal veljati, se pa večina njegovih določb še vedno uporablja. Na tem področju je bil sprejet Družinski zakonik (v nadaljevanju: DZ)¹²⁰, ki je začel veljati 15. 4. 2017, v celoti pa se bo začel uporabljati 15. 4. 2019. Pomembno se mi zdi opozoriti na spremembe določb o premoženjskih razmerjih med zakoncema. Prva pomembna sprememba, vezana na zgornja stališča, je ta, da premoženjski režim po DZ ni več prisilne narave in lahko zakonca svoja premoženjska razmerja uredita s pogodbo,¹²¹ spremenjena pa je tudi definicija skupnega premoženja.¹²² Druga pomembna sprememba pa je ta, da DZ ne vsebuje več določbe, da se pravice na nepremičninah, ki so skupno premoženje zakoncev, vpišejo v zemljiško knjigo na ime obeh zakoncev kot njuno skupno premoženje po nedoločenih deležih. To pa pomeni, da originarno pridobljena lastninska pravica zakonca, ki ni vpisan v zemljiško knjigo, ne varuje več avtomatično pri prodaji nepremičnine v izvršilnem postopku, ki se vodi proti drugemu zakoncu.¹²³

¹¹⁶ J. Hudej, I. Ščernjanič, Skupno premoženje zakoncev – analiza novejših sodne prakse s komentarjem, v: Odvetnik, XXVII (2015), 4(72), str. 27.

¹¹⁷ Sklep VSL, opr. št. I Ip 1825/2012 z dne 6. 6. 2012.

¹¹⁸ M. Tratnik, Varstvo nevpisanih lastninskih položajev, v: Pravna praksa (2017), 28 – 29, str. 19.

¹¹⁹ Odločba USRS, opr. št. Up-128/03 – 27, z dne 27. 1. 2005.

¹²⁰ Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17 in 21/18 – ZNOrg).

¹²¹ B. Novak, DRUŽINSKI ZAKONIK: Z UVODNIMI POJASNILI (2018), str. 71.

¹²² B. Novak, DRUŽINSKI ZAKONIK: Z UVODNIMI POJASNILI (2018), str. 76.

¹²³ B. Novak, DRUŽINSKI ZAKONIK: Z UVODNIMI POJASNILI (2018), str. 80.

V sodni praksi je sedaj uveljavljeno stališče, da je pomembna okoliščina, da gre za prisilno in ne za pravno-poslovno pridobitev hipoteke, ni pa pomembno, ali je bila pričakovana pravica pridobljena originarno ali pravno-poslovno.¹²⁴ V primeru pridobitve hipoteke na podlagi zaznambe sklepa o izvršbi v izvršilnem postopku, torej prisilne hipoteke, je pričakovani lastnik nepremičnine varovan nasproti hipotekarnemu upniku, in to ne glede na skrbnost in ne glede na načelo dobre vere, saj to po mnenju sodne prakse upnika varuje samo v primeru pravno-poslovne pridobitve hipoteke.¹²⁵

5.1.2. Zastavna pravica

Zastavna pravica je pravica zastavnega upnika, da se zaradi neplačila zavarovane terjatve ob njeni zapadlosti poplača skupaj z obrestmi in stroški iz vrednosti zastavljenega predmeta pred vsemi drugimi upniki zastavitelja (prvi odstavek 128. člena SPZ).

Pri zastavni pravici je potrebno razlikovati dva različna položaja, in sicer položaj pri premečninah in položaj pri nepremičninah.

Pri nepremičninah zastavna pravica ne more biti pravica, ki bi preprečevala izvršbo, zato hipotekarni upnik nima na voljo ugovora tretjega.¹²⁶ Položaj hipotekarnega upnika je v takem primeru varovan drugače, in sicer z določbo 172. člena ZIZ, po kateri pri izvršbi na nepremičnino dobi poplačilo tudi zastavni upnik, ki ni predlagal izvršbe. Izvršbi se ne more upreti, ima pa prednost pri poplačilu. Hipotekarni upnik, ki ima prednostni vrstni red, lahko doseže na podlagi 180. člena ZIZ, da sodišče ustavi izvršbo, če ugotovljena vrednost nepremičnine niti delno ne krije terjatve upnika, ki je izvršbo predlagal. Hipotekarni upnik pa tega ne doseže z ugovorom tretjega, ampak s predlogom.¹²⁷ Ima pa upnik, ki je predlagal izvršbo na nepremičnino in pridobil hipoteko, ugovor tretjega v izvršilnem postopku, če drug upnik predlaga izvršbo na premečno stvar, ki je pritiklina nepremičnine.¹²⁸

¹²⁴ M. Varl, Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: *Pravnik*, 132 (2015), 1-2, str. 130.

¹²⁵ M. Tratnik, Varstvo nevpisanih lastninskih položajev, v: *Pravna praksa* (2017), 28 – 29, str. 21.

¹²⁶ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: *Izbrane teme civilnega prava*, (2006), str. 163.

¹²⁷ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: *Izbrane teme civilnega prava*, (2006), str. 163.

¹²⁸ A. Galič, Hipoteka na nepremičnini, pridobljena v izvršilnem postopku, v: *Pravni letopis 2008*, (2008), str. 36.

Pri premočninah je potrebno razlikovati med ročno zastavo in neposestno zastavno pravico. Pri ročni zastavi stvar ni v posesti dolžnika, zato ni nevarnosti, da bi nanjo posegel dolžnikov upnik.

Pri neposestni zastavi premočnine pa se lahko zgodi, da upnik poseže na stvar, ki je v lasti in posesti dolžnika, na njej pa ima zastavno pravico tretja oseba. V primeru, da se vodi register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premočnin, se uporabljajo določbe, ki veljajo pri izvršbi na nepremičnine, kar pomeni, da se zastavni upnik ne more upreti prodaji, je pa varovan njegov vrstni red pri poplačilu.¹²⁹ V tem primeru torej veljajo ista pravila, kot je že bilo rečeno za zastavno pravico na nepremičnini. Nekoliko drugačen pa je položaj zastavnega upnika, če javni register ni vzpostavljen. Tudi tu se sicer uporabljajo nekatere določbe, ki sicer veljajo za izvršbo na nepremičnine, razlika je v tem, da lahko zastavni upnik doseže poplačilo le, če je v določenem roku priglasil svojo terjatev, toda z ugovorom tretjega izvršbe ne more preprečiti.¹³⁰

Tako v teoriji kot tudi sodni praksi je nesporno, da zastavna pravica na premočninah in nepremičninah ne more biti pravica, ki bi preprečevala izvršbo.¹³¹

5.1.3. Služnost, stavbna pravica, stvarno breme

Služnost je omejena stvarna pravica, ki daje pravico uporabljati tujo stvar ali izkoriščati pravico oz. zahtevati od lastnika stvari, da opušča določena dejanja, ki bi jih sicer imel pravico izvrševati na svoji stvari (prvi odstavek 210. člena SPZ). Služnosti se delijo na stvarne (213. člen SPZ) in osebne (227. člen SPZ) služnosti. Stavbna pravica je stvarna pravica, ki daje upravičencu pravico, da ima v lasti zgrajeno zgradbo nad ali pod tujo nepremičnino (prvi odstavek 256. člena SPZ). Stvarno breme je stvarna pravica, na podlagi katere je lastnik obremenjene nepremičnine zavezan k bodočim dajatvam ali storitvam (prvi odstavek 249. člena SPZ).

¹²⁹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 164.

¹³⁰ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 164.

¹³¹ Za več glej: Sklep VSL, opr. št. II Ip 3465/2017 z dne 21. 2. 2018.

Glede na določbe 174. člena ZIZ, imetniki služnosti (tako stvarnih kot osebnih), stavbnih pravic in stvarnih bremen ne morejo zahtevati, da se izvršba izreče za nedopustno, oz. te določbe tem imetnikom ne omogočajo ugovora tretjega,¹³² vendar pa njihove pravice z izvršbo ne ugasnejo. Stvarne služnosti na nepremičnini z njeno prodajo ne ugasnejo, prav tako s prodajo nepremičnine ne ugasnejo osebne služnosti, stvarna bremena in stavbne pravice, ki so bile vpisane v zemljiški knjigi pred pravicami zastavnih upnikov oz. upnika, na čigar predlog je sodišče dovolilo izvršbo (drugi odstavek 174. člena ZIZ). Druge in kasneje nastale osebne služnosti, stvarna bremena in stavbne pravice pa s prodajo ugasnejo, razen če se imetniki teh pravic s kupcem nepremičnine drugače dogovorijo (četrti odstavek 174. člena ZIZ), kar pa poslabša položaj tretjega.

S stališči teorije se strinja tudi sodna praksa. Glede pravice užitka iz sodne prakse izhaja, da to ni pravica, ki bi v skladu s 64. členom ZIZ preprečevala izvršbo in to ne glede na to, če gre za služnost užitka, vknjiženo v zemljiško knjigo, saj se v vsakem primeru v postopku prodaje proda obremenjena nepremičnina.¹³³

5.2. OBLIGACIJSKE PRAVICE

5.2.1. Vrnitveni zahtevki

Tudi nekatere obligacijske pravice lahko utemeljijo ugovor tretjega. V primerih, ko se izvršba vodi na stvar, ki jo ima dolžnik npr. v najemu, depozitu, na posodo, v skladiščenju ipd., ima nasprotna stranka iz obligacijske pogodbe pravico do vrnitve stvari in na ta način uveljavi ugovor tretjega, čeprav ni lastnik stvari.¹³⁴

5.2.2. Pridobitveni zahtevki

V primeru obligacijskih pravic s pridobitnim zahtevkom je v teoriji in sodni praksi zastopano stališče, da imetnik nima izločitvenega ugovora. V primeru npr. prodajne pogodbe ima kupec

¹³² A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 181.

¹³³ Za več glej: Sodba in sklep VSL, opr. št. II Cp 338/2014 z dne 9. 4. 2014.

¹³⁴ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 166.

obligacijsko pravico do izpolnitve pogodbe, vendar pa vse do izpolnitve pogodbe stvar ostaja v premoženju prodajalca in njegova sposobnost razpolaganja s stvarjo ni omejena.¹³⁵

5.2.3. Komisijska pogodba

Komisijska pogodba je obligacijskoppravna pogodba, pravna podlaga za obligacijske pogodbe pa je Obligacijski zakonik (v nadaljevanju: OZ).¹³⁶ S komisijsko pogodbo se komisionar zavezuje, da bo za plačilo (provizijo) v svojem imenu na račun komitenta opravil enega ali več poslov, ki mu jih je zaupal komitent (prvi odstavek 788. člena OZ). Komisionar opravlja pravna dejanja kot posredni zastopnik in se zaveže, da si bo z ustrežno skrbnostjo prizadeval uresničiti interes, zaradi uresnitve katerega je komitent naročil komisionarjevo storitev.¹³⁷

Ker je komisionar komitentov posredni zastopnik, je komisionar stranka pogodbe, ki jo sklene za račun komitenta, in subjekt pravic in obveznosti, ki s sklenitvijo pogodbe nastanejo, zato je samo komisionar upravičen uveljavljati pravice, ki jih je pridobil na podlagi pogodbe od osebe, s katero je sklenil pogodbo pri izvrševanju komitentovega naročila. Pravice, stvari in drugo premoženje, ki jih je komisionar pridobil na podlagi pogodbe, postanejo del komitentovega premoženja šele, ko komisionar opravi ustrezen razpolagalni pravni posel za prenos premoženja na komitenta.¹³⁸

V zakonu pa je določeno tudi posebno pravilo. V razmerju do komisionarjevih upnikov imajo njegova pravna dejanja neposreden učinek v korist komitenta. Glede razmerja med komitentom in komisionarjem ter njegovimi upniki se terjatve od nastanka štejejo za komitentove terjatve (drugi odstavek 804. člena OZ). To pomeni, da komisionarjevi upniki ne morejo zahtevati poplačila svojih terjatev do komisionarja iz terjatev, ki jih je komisionar pridobil na podlagi pogodb, ki pa jih je sklenil za račun komitenta. Ker te terjatve ne spadajo v komisionarjevo premoženje, tudi ne morejo biti predmet izvršbe za izterjavo terjatev do komisionarja.¹³⁹ Tudi stvari, ki jih je komisionar prejel od svojega sopogodbenika na podlagi pogodbe, ki pa jo je sklenil pri izvrševanju komitentovega nakupnega naročila, v razmerju do

¹³⁵ Sodba VSRS, opr. št. II Ips 256/2014 z dne 19. 2. 2015.

¹³⁶ Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631).

¹³⁷ N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 276-277.

¹³⁸ Cel odstavek povzet po: N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 324-325.

¹³⁹ N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 325.

komisionarjevih upnikov ne spadajo med komisionarjevo premoženje in ne morejo biti predmet izvršbe za izterjavo terjatev do komisionarja.¹⁴⁰

V primeru, da komisionarjevi upniki zahtevajo proti komisionarju izvršbo na stvar, ki je še vedno v posesti komisionarja, torej še preden je komisionar to stvar izročil komitentu, je komitentov položaj varovan. Komisionarjevi upniki ne morejo za izterjavo svojih terjatev z izvršilnimi ukrepi segati na pravice in stvari, ki si jih je komisionar pri izpolnjevanju naročila pridobil v svojem imenu, toda za komitenta, razen če gre za take terjatve, ki so nastale v zvezi s pridobitvijo teh pravic in stvari (prvi odstavek 805. člena OZ). V takem primeru je komitent varovan in lahko uveljavlja ugovor tretjega.¹⁴¹

5.2.4. Zakupna (najemna) pogodba

Z zakupno oz. najemno pogodbo se zakupodajalec oz. najemodajalec zavezuje, da bo zakupniku oz. najemniku izročil določeno stvar v rabo, ta pa se zavezuje, da mu bo za to plačeval določeno zakupnino oz. v primeru najema najemnino (prvi odstavek 587. člena OZ). Z izročitvijo stvari v rabo pridobi zakupnik (najemnik) praviloma neposredno dejansko oblast nad stvarjo in ima položaj neposrednega posestnika. Zakupodajalec (najemodajalec) ima položaj posrednega posestnika in svojo posest izvršuje prek zakupnika (najemnika). Zakupodajalec (najemodajalec) in zakupnik (najemnik) imata drug proti drugemu zagotovljeno posestno varstvo. Posestno varstvo pa imata oba tudi proti tretjim osebam, ki samovoljno posežejo v posestno stanje. Posestno varstvo je pomembno za zakupnika (najemnika), da se lahko upre posegom tretjih.¹⁴²

V primeru, da pride do odtujitve v zakup (najem) dane stvari, ki je bila pred tem izročena komu drugemu v posest, vstopi pridobitelj stvari na mesto zakupodajalca (najemodajalca) in nato obstajajo pravice in obveznosti iz zakupa (najema) med njim in zakupnikom (najemnikom) (prvi odstavek 610. člena OZ). Pri odtujitvi gre za oblike prenosa lastninske pravice na podlagi pravnega posla. To pravilo ne pride v poštev pri pridobitvah lastninske

¹⁴⁰ N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 325

¹⁴¹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 170.

¹⁴² Cel odstavek povzet po: N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 637-638.

pravice na drugih pravnih podlagah¹⁴³ in navedeno pravilo tudi ne velja, ko se na nepremičnino seže v izvršilnem postopku.

Pri premičninah velja pravilo, da se lahko v izvršbi rubijo le stvari, ki so v posesti dolžnika, zato je posestno stanje glede možnosti izvršbe pomembno le pri premičninah. Dejstvo, da je nepremičnina v posesti tretje osebe (najemnika, zakupnika) in ne dolžnika, ne preprečuje izvršbe, zato najemnik oz. zakupnik nepremičnine ne more uspeti z ugovorom tretjega.¹⁴⁴

Glede najemnih in zakupnih razmerij velja v ZIZ posebna ureditev. Najemno ali zakupno razmerje ne preneha s prodajo stvari, ki je predmet najema ali zakupa (prvi odstavek 175. člena ZIZ). V takem primeru kupec vstopi v pravice in obveznosti najemodajalca oz. zakupodajalca (drugi odstavek 175. člena ZIZ). Navedeno velja samo v primeru, da je najemno oz. zakupno razmerje nastalo pred pridobitvijo upnikove zastavne pravice. Če je zakupno oz. najemno razmerje nastalo po pridobitvi upnikove zastavne pravice na nepremičnini, lahko kupec ne glede na zakonske in pogodbene roke odpove pogodbo o najemu ali zakupu z enomesečnim odpovednim rokom (tretji odstavek 175. člena ZIZ).

Zgolj najemno razmerje ne utemeljuje najemnikovega vrnitvenega zahtevka, zato ugovor tretjega ne more biti uspešen¹⁴⁵ in iz zakonskih določb, tako iz 64. člena ZIZ in 175. člena ZIZ naj bi po mnenju sodne prakse jasno izhajalo, da najemojemalec ni udeleženec oz. tretja oseba.¹⁴⁶

5.2.5. Skladiščna pogodba

S skladiščno pogodbo se skladiščnik zavezuje, da bo sprejel in shranil določeno blago in ukrenil, kar bo potrebno ali dogovorjeno za njegovo ohranitev v določenem stanju, ter da ga bo na zahtevo položnika ali drugega upravičenca izročil, položnik pa se zavezuje, da mu bo za to dal določeno plačilo (prvi odstavek 747. člena OZ).

¹⁴³ N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 703.

¹⁴⁴ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 181.

¹⁴⁵ Sodba VSRS, opr. št. II Ips 243/2016 z dne 7. 9. 2017.

¹⁴⁶ Sklep VSL, opr. Št. II Ip 2367/2015 z dne 15. 7. 2015.

V primeru, da skladiščnikov upnik z izvršbo poseže na blago, ki se nahaja v prostorih skladiščnika, lahko položnik uveljavlja ugovor tretjega, na podlagi svoje obligacijske pravice iz skladiščne pogodbe, kajti dolžnik (skladiščnik) ni nikoli postal lastnik pri njem shranjenih stvari. To velja tudi za primere, ko do spremembe osebe, ki je upravičena za dvig blaga, pride z izročanjem skladiščnice kot vrednostnega papirja. Imetnik skladiščnice, ki bi bil upravičen za dvig blaga, ima ugovor tretjega.¹⁴⁷

5.2.6. Pridržek lastninske pravice

Pridržek lastninske pravice je oblika neposrednega stvarnopravnega zavarovanja terjatev. Prodajalec določene premične stvari si lahko s posebnim pogodbenim določilom pridrži lastninsko pravico tudi potem, ko stvar izroči kupcu, vse dotlej, dokler kupec ne plača vse kupnine (prvi odstavek 520. člena OZ). Ustanoviti ga je tako mogoče samo na premičninah. Gre za prenos lastninske pravice pod odložnim pogojem polnega plačila kupnine, pri tem pa prodajalcu ostane lastninska pravica in posredna lastniška posest, kupec pa pridobi neposredno lastniško posest ter pričakovalno pravico, da bo pridobil lastninsko pravico, ko bo odložni pogoj izpolnjen.¹⁴⁸

Če ob zapadlosti kupec ne plača kupnine, lahko prodajalec zahteva blago nazaj. Toda posebnost lastninskega pridržka se kaže v izvršbi v razmerju med prodajalcem in kupčevimi upniki, v primeru, da kupec še ni plačal polne kupnine. Če je prodajalec že prenesel lastninsko pravico na stvari, je stvar lahko predmet izvršbe s strani drugega kupčevega upnika. V primeru, da pa si prodajalec pridrži lastninsko pravico, ostane lastnik stvari in se prodajalec kot lastnik lahko upre izvršbi.¹⁴⁹ V takih primerih ima torej prodajalec ugovor tretjega.¹⁵⁰ Obstaja pa tudi možnost, da upnik izniči ugovor tretjega na način, da prodajalec izgubi lastninsko pravico in njegov ugovor ni več utemeljen. To se zgodi v primeru, ko sam plača razliko do polne cene, ki bi jo drugače moral plačati prodajalcu kupec.¹⁵¹

¹⁴⁷ Cel odstavek povzet po: A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 183.

¹⁴⁸ M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 520.

¹⁴⁹ Cel odstavek povzet po: M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 521.

¹⁵⁰ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 171.

¹⁵¹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 171.

Tudi kupec je varovan z ugovorom tretjega v primeru, da na stvar posežejo prodajalčevi upniki. Kupec ima pravno relevantno pričakovanje, ki je varovano tudi v izvršbi, toda le pod pogojem, če še ni zamudil s plačilom polne kupnine.¹⁵²

5.2.7. Prenos lastninske pravice v zavarovanje

Prenos lastninske pravice v zavarovanje (fiduciarni prenos) je oblika zavarovanja terjatve, pri kateri ostane premoženje v neposredni posesti prenosnika ali tretje osebe za njega (prvi odstavek 201. člena SPZ). Tako dajalec zavarovanja še naprej ostane neposredni posestnik stvari in lahko stvari še vedno uporablja kljub temu, da je lastninska pravica prešla na prejemnika zavarovanja.¹⁵³

Fiduciar ima pri institutu prenosa lastninske pravice v zavarovanje možnost uveljavljanja ugovora tretjega: po določbi 206. člena SPZ lahko fiduciar ugovarja nedopustnost izvršbe na fiduciarno preneseni premoženji proti prenosnikovim upnikom. Tudi prenosnik lahko na podlagi 205. člena SPZ uveljavlja nedopustnost izvršbe v primeru, če bi na stvar posegli fiduciarjevi upniki. Bolj pogosti pa so primeri, da da prenosnik npr. stvar v najem tretji osebi in tako lahko prenosnik v razmerju do upnikov posestnika uveljavlja ugovor tretjega in prepreči izvršbo, saj ima v takem primeru prenosnik položaj imetnika pričakovalne pravice.¹⁵⁴

5.2.8. Predkupna pravica

V obligacijskih razmerjih se lahko zgodi, da ima določena oseba poseben interes za sklenitev prodajne pogodbe, in tako je njen interes v primeru prodaje zavarovan s predkupno pravico.¹⁵⁵ Lastnik stvari se s pogodbenim določilom o predkupni pravici zaveže, da bo prekupnega upravičenca obvestil o nameravani prodaji stvari določeni osebi ter o pogojih te prodaje ter mu ponudil, naj jo on kupi pod enakimi pogoji (prvi odstavek 507. člena OZ).

¹⁵² A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 171.

¹⁵³ M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 524.

¹⁵⁴ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 172.

¹⁵⁵ N. Plavšak in dr., OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA (2004), str. 301.

V primeru izvršbe je položaj predkupnega upravičenca v ZIZ izrecno urejen pri izvršbi na nepremičnine. Predkupni upravičene nima ugovora tretjega¹⁵⁶, po določbi 182. člena ZIZ izvršbe na nepremičnino ne more preprečiti, je pa njegova predkupna pravica varovana v postopku prodaje. Določeno je, da kdor ima zakonito ali vknjiženo pogodbeno predkupno oziroma odkupno pravico na nepremičnini, ki je predmet izvršbe, ima prednost pred najugodnejšim ponudnikom, če na poziv sodišča takoj po končani javni dražbi oziroma v določenem roku po končani spletni javni dražbi izjavi, da kupuje nepremičnino pod enakimi pogoji in če najpozneje tri delovne dni pred dražbo položi varščino.

V ZIZ pa ni urejen položaj predkupnega upravičenca glede izvršbe na premičnine, zato je potrebno uporabiti splošna pravila. Predkupni upravičenec izvršbe ne more preprečiti, ker tudi ne more preprečiti prodaje stvari izven izvršilnega postopka, zato lahko v takem primeru zahteva le, da se stvar pod enakimi pogoji proda njemu.¹⁵⁷ Predkupni upravičenec se pri prisilni javni dražbi, ki je redni način prodaje premičnin v izvršilnem postopku, ne more sklicevati na svojo predkupno pravico (prvi odstavek 510. člena OZ). V primeru, da pa je njegova predkupna pravica vpisana v javno knjigo in če predkupni upravičenec ni bil posebej povabljen na javno dražbo, lahko zahteva njeno razveljavitev (drugi odstavek 510. člena OZ). Mogoča je tudi prodaja izven javne dražbe in v takem primeru je potrebno upoštevati določbo 508. člena OZ, ki govori o obvestilu predkupnemu upravičencu in določbo 512. člena OZ o možnosti razveljavitve pogodbe v primeru nespoštovanja teh določb, kupcu pa je bilo znano oz. mu je moralo biti znano, da obstoji predkupna pravica.¹⁵⁸

5.2.9. Pogodba o leasingu

Slovenski pravni red pozna pogodbo o leasingu, čeprav je OZ ne ureja. Pogodba o leasingu je mešana pogodba, ki ima sestavine in lastnosti zakupne pogodbe. Predstavlja posebno obliko zakupa, ki mora biti urejen s pogodbo. Kot pravna podlaga za pogodbo o leasingu se uporabljajo določbe OZ, ki urejajo zakupno pogodbo, pravila, ki urejajo prodajo na obroke in

¹⁵⁶ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 176.

¹⁵⁷ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 176.

¹⁵⁸ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 176.

splošne določbe OZ, ki urejajo dvostranske pogodbe.¹⁵⁹ Temeljni vrsti leasinga sta finančni in operativni leasing.

Možnost ugovora tretjega je odvisen od položaja strank, torej ali gre za leasingojemalca ali leasingodajalca. V leasing dana stvar ostane v lasti leasingodajalca, zato lahko uspe z ugovorom tretjega. Leasingojemalec pa po mnenju teorije naj ne bi imel možnosti uveljavljati ugovor tretjega oz. preprečiti izvršbo, ki jo vodi upnik leasingodajalca. V primeru finančnega leasinga je leasingojemalcu zagotovljena pravica povratnega nakupa po tem, ko v celoti plača dolg in v takem primeru je položaj leasingojemalca podoben položaju osebe, ki je prenesla lastnino v zavarovanje, saj tudi gre v tem primeru za obliko zavarovanja. Kljub temu pa leasingojemalec nima ugovora tretjega. Za takšno rešitev se uporabljajo stališča nemške teorije. Glede na stališča nemške pravne teorije je za leasingojemalca mogoče uporabiti določbe ZIZ, ki se nanašajo na položaj najemnika nepremičnine. Po Zakonu o zemljiški knjigi (v nadaljevanju: ZZK-1)¹⁶⁰ je pravico odkupa možno vpisati v zemljiško knjigo in v takem primeru učinkuje proti tretjim. Vendar pa po mnenju nemške prakse zagotovljena pravica odkupa ne pomeni pričakovanja, pač pa zgolj ustvarja obligacijsko pravico in zato leasingojemalec nima ugovora tretjega. Če je odkupna pravica vpisana v zemljiško knjigo, je leasingojemalec varovan na drug način, in sicer lahko svojo odkupno pravico uresniči proti novemu lastniku.¹⁶¹ Če pa ta pravica ni vpisana v zemljiško knjigo, pa še toliko bolj velja, da nima ugovora tretjega v izvršilnem postopku.

Zgoraj predstavljeno mnenje, da leasingojemalec nima ugovora tretjega in sklicevanje na stališča nemške teorije, je bilo predstavljeno v letu 2006. Glede vprašanja, ali ima leasingojemalec na predmetu leasinga pravico, ki preprečuje izvršbo je bil v slovenski sodni praksi vložen predlog za revizijo zoper sodbo Višjega sodišča v Mariboru v zadevi opr. št. I Cp 772/2017 z dne 3. 10. 2017. Vrhovno sodišče je revizijo dopustilo glede vprašanja, ali ima leasingojemalec na predmetu leasinga pravico, ki preprečuje izvršbo upnika leasingodajalca, ob tem, da je ta predmet prevzel v posest in delno izpolnil pogodbene obveznosti, ker je šlo v primeru za pravno vprašanje, glede katerega sodne prakse vrhovnega sodišča še ni bilo.¹⁶² Tako je bila v sodni praksi v letu 2018 s strani Vrhovnega sodišča sprejeta odločitev, ki ne

¹⁵⁹ Cel odstavek povzet po: Sodba VSC, opr. št. Cp 244/2006 z dne 7. 12. 2006.

¹⁶⁰ Zakon o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17 in 11/18 – ZIZ-L).

¹⁶¹ Cel odstavek povzet po: A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 173.

¹⁶² Sklep VSRS, opr. št. II DoR 357/2017 z dne 15. 2. 2018.

sledi več v celoti mnenju teorije iz leta 2006. V obravnavanem primeru je bila sklenjena leasing pogodba, ki je vsebovala tako elemente najemne pogodbe, kot tudi elemente prodajne pogodbe, saj je pogodba vsebovala zavezo, da bo leasingojemalec po končanem obdobju leasinga odkupil najeto vozilo. Po mnenju Vrhovnega sodišča ima v takem primeru leasingojemalec lastninsko pravico v pričakovanju, ki preprečuje izvršbo in zato je njegov položaj varovan tudi v razmerju do upnikov leasingodajalca.¹⁶³

5.2.10. Pogodbena prepoved odsvojitve in obremenitve

V ZZK-1 je v 13. členu določeno, da se v zemljiško knjigo vpisuje obligacijska pravica na nepremičnini prepovedi odtujitve in obremenitve, če je ta nastala na podlagi pravnega posla in če so izpolnjeni pogoji za vpis te prepovedi v zemljiško knjigo po SPZ, ali če je nastala na podlagi pogodbe o dosmrtnem preživljanju. Po SPZ pa se prepoved v zemljiško knjigo lahko vpiše, če je določena med zakoncema ali zunajzakonskima partnerjema, starši in otroci ter posvojenci in posvojitelji, kar izhaja iz 38. člena. Pogoji, ki jih določa SPZ pa za izvršbo predstavljajo nevarnost. Z zaznambo v zemljiško knjigo prepoved učinkuje tudi proti tretjim osebam, vendar to velja le glede sklepanja pravnih poslov, ne omejuje pa možnosti prodaje nepremičnine v izvršilnem postopku, saj bi v nasprotnem primeru dolžnik lahko preprečil izvršbo enostavno s tem, da bi se z bližnjimi sorodniki dogovoril za prepoved odsvojitve in obremenitve.¹⁶⁴ Ravno zaradi tega je logična posledica, da oseba, v korist katere je bila določena prepoved odsvojitve in obremenitve, v izvršbi ni varovana.

5.3. DRUGI PRIMERI, KJER SE LAHKO UVELJAVLJA UGOVOR TRETJEGA

5.3.1. Rubež stvari pravega dolžnika, vendar v postopku proti nepravemu dolžniku

V tem primeru so v izvršilnem postopku zarubljene stvari resničnega dolžnika, toda upnik vodi izvršbo proti osebi, ki ni pravi dolžnik. Nepravi dolžnik je v takih primerih posestnik premičnine pravega dolžnika. Nepravi dolžnik v takem primeru nima na voljo ugovora

¹⁶³ Za več glej: Sodba VSRS, opr. št. II Ips 131/2018 z dne 9. 8. 2018.

¹⁶⁴ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 182.

tretjega, potrebno pa je upoštevati določbo 83. člena ZIZ, ki določa, da se dolžnikove stvari, ki jih ima v posesti kdo tretji, smejo zarubiti samo s privolitvijo le-tega. Če pa tretji v rubež ne privoli, prenese sodišče na predlog upnika na upnika dolžnikovo pravico do izročitve stvari. Pravi dolžnik mora imeti možnost uveljaviti, da bo on tisti, ki bo kot dolžnik sodeloval v izvršilnem postopku, to pa lahko doseže le tako, da ima možnost ugovora tretjega.¹⁶⁵ Bistvo ugovora tretjega v takem primeru ni v tem, da izvršba na določeno premoženje ni možna, temveč v tem, da bi moral biti on stranka v postopku izvršbe.¹⁶⁶ V nasprotnem primeru se tudi nebi upoštevale določbe ZIZ o pasivni legitimaciji v izvršilnem postopku.¹⁶⁷

5.3.2. Pridobitev stvari po nastanku izvršilnega naslova

Primer: A je z reivindikacijsko tožbo za vrnitev stvari tožil B-ja in z zahtevkom tudi uspel, sodba pa je postala pravnomočna. Kasneje je upnik zahteval izvršbo, v postopku izvršbe pa se je pojavila oseba C, ki je uveljavila ugovor tretjega, da je stvar njena, saj je B stvar prodal njej, nato pa stvar vzel v najem.¹⁶⁸

Pravno nasledstvo po nastanku izvršilnega naslova ne predstavlja ovire za izvršbo proti pravnemu nasledniku osebe, ki je v izvršilnem naslovu označena kot dolžnik. Potrebno je upoštevati pravila o pravnomočnosti sodbe. Pravnomočnost pomeni, da je tisto kar je pravno razsojeno treba neizpodbitno šteti za pravilno in resnično. Pravnomočna sodba veže stranke postopka in sodišče, učinkuje pa tudi zoper pravne naslednike strank, ki v izvršilnem postopku lahko podajajo določene ugovore.¹⁶⁹ Navedeno izhaja tudi iz 24. člena ZIZ, ki v četrtem odstavku določa, da če pride do spremembe dolžnika po vložitvi predloga za izvršbo, se izvršba nadaljuje zoper novega dolžnika, ki jo mora prevzeti v tistem stanju, v katerem je, ko stopi vanjo. Sodba se nanaša na stanje, kakršno je obstajalo ob zaključku glavne obravnave¹⁷⁰, torej je glede na zgornji primer jasno, da je bil ob zaključku glavne obravnave lastnik stvari A. Pravni naslednik lahko zaradi navedenega uspešno uveljavlja le, da se je kaj

¹⁶⁵ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 174.

¹⁶⁶ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 175.

¹⁶⁷ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 174.

¹⁶⁸ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 178.

¹⁶⁹ L. Ude, CIVILNO PROCESNO PRAVO (2002), str. 316.

¹⁷⁰ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 179.

bistvenega spremenilo po trenutku, na katerega se nanaša sodba, kar pomeni, da tretji ima ugovor tretjega, vendar se lahko uspešno sklicuje le na okoliščino, da je lastnik postal naknadno, to je po izdaji sodbe.¹⁷¹

5.3.3. Pridobitev stvari pred trenutkom, na katerega se nanaša pravnomočnost izvršilnega naslova

Primer: A je z reivindikacijsko tožbo za vrnitev stvari tožil B-ja. Z zahtevkom je uspel in sodba je postala pravnomočna. Nato je upnik zahteval izvršbo, ugovor tretjega pa je v izvršilnem postopku podal C in navedel, da je stvar njegova, saj je lastninsko pravico na stvari pridobil še preden je bila vložena reivindikacijska tožba, B pa ima stvar le v najemu.¹⁷²

Lastninska pravica je stvarna pravica, ki učinkuje *erga omnes*.¹⁷³ Toda ob upoštevanju pravil o pravnomočnosti sodbe, da pravnomočna sodba veže predvsem stranke spora, ne razteza pa se na tretje osebe, omenjen učinek za sodbo glede lastninske pravice ne velja. Pravnomočnost sodbe zato ne predstavlja ovire za C, da v izvršilnem postopku uveljavlja ugovor tretjega in na pridobitev lastninske pravice se lahko sklicuje kadarkoli.¹⁷⁴

5.3.4. Pridobitev stvari po rubežu

Z rubežem upnik pridobi zastavno pravico na stvari.¹⁷⁵ Ta stvarna pravica učinkuje *erga omnes*, tudi v primeru, če lastnik stvari po tem trenutku odsvoji stvar in tako se novi lastnik stvari ne more upreti prodaji stvari in poplačilu upnika, saj s tem ko upnik pridobi zastavno pravico, ga to obvaruje pred kasnejšimi odsvojitvami in mu zagotavlja možnost poplačila ne glede na to, kdo je v času prodaje in poplačila lastnik stvari.¹⁷⁶

¹⁷¹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 179-180.

¹⁷² A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 180.

¹⁷³ M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, STVARNO PRAVO (2007), str. 80.

¹⁷⁴ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 180.

¹⁷⁵ V. Rijavec, CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO (2003), str. 279.

¹⁷⁶ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 181.

5.3.5. Ugovor tretjega pri deložaciji

Možnost ugovora tretjega pride v poštev tudi pri izvršbi obveznosti izpraznitve in izročitve nepremičnine. Oseba, ki je stanovanje pridobila od toženca po nastanku izvršilnega naslova, se izvršbi ne more upreti zaradi določbe 24. člena ZIZ, saj sodba učinkuje tudi nanj kot pravnega naslednika. Če pa bi tretja oseba uspela izkazati, da je stanovanje pridobila, še preden je bila izdana sodba med strankama postopka, potem ta sodba tretje osebe ne veže in se lahko uspešno upre izvršbi.¹⁷⁷ Ugovor tretjega ima tudi oseba, ki bi jo izpraznitev in izselitev iz stanovanja prizadela, ker ima od dolžnika samostojno pravico, ki preprečuje izvršbo.¹⁷⁸ Ta oseba je že ves čas tudi sama lastnica ali sonajemnica stanovanja, sodba pa bi nanjo učinkovala le, če bi bila v postopku zajeta kot stranka.¹⁷⁹ Sklep o izpraznitvi stanovanja se namreč lahko nanaša le na dolžnika, ne more pa obsegati vseh z dolžnikom živčih oseb in celo izselitev iz stanovanja.¹⁸⁰ Toda takšen sklep je tudi mogoč, vendar le če gre za osebe, ki so v odvisnosti toženca, npr. podnajemnik ali oseba, ki po volji toženca kot najemnika živi z njim.¹⁸¹

5.3.6. Dednopravna razmerja

Možnost uveljavljanja ugovora tretjega se pojavi tudi pri dednopravnih razmerjih, in sicer je na voljo posameznemu dediču oz. sodediču. Če upnik predlaga izvršbo proti dolžniku, dolžnik pa umre, lahko izvršbo upnik uveljavlja proti posameznemu dediču, ker vsak posamezni dedič solidarno odgovarja za zapustnikove dolgove do višine vrednosti svojega dednega deleža, ne glede na to, ali je delitev dediščine že izvršena ali ne, kar izhaja iz tretjega odstavka 142. člena Zakona o dedovanju (v nadaljevanju: ZD).¹⁸² Tako je z ugovorom tretjega drugi dedič uspešen samo, če upnik predlog za izvršbo naperi proti posameznemu dediču in ne zajame vseh dedičev.¹⁸³

¹⁷⁷ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 184.

¹⁷⁸ Sklep VSL, opr. št. II Ip 2905/2016 z dne 28. 9. 2016.

¹⁷⁹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 184.

¹⁸⁰ Sklep VSL, opr. št. II Ip 1728/2016 z dne 25. 5. 2016.

¹⁸¹ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 184.

¹⁸² Zakon o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US in 63/16).

¹⁸³ A. Galič, Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava, (2006), str. 183-184.

6. UGOVOR TRETJEGA V AVSTRIJSKEM PRAVNEM REDU

6.1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IZVRŠILNEGA POSTOPKA V AVSTRIJI

Postopek izvršbe in zavarovanja je v Avstriji urejen v Izvršilnem postopniku (*Exekutionsordnung* – EO)¹⁸⁴ iz leta 1896. Glede vprašanj, ki s tem zakonom niso urejena, pa se uporabi Civilni postopnik (*Zivilprozessordnung*)¹⁸⁵.

V preteklosti se je slovenski zakonodajalec pri ureditvi izvršbe zgledoval po avstrijski ureditvi. Zgodovinsko slovenski ZIZ izhaja iz avstrijske ureditve, zato ji je tudi najbližji. Do razkoraka med ureditvama je prišlo, ko je bil v slovenski pravni red uveden institut zasebnega izvršitelja, ki ga avstrijsko pravo ne pozna. Oba pravna reda poznata podobno delitev na fazo dovolitve in fazo oprave izvršbe. V obeh sistemih je izvršilni postopek samostojni sodni postopek, ki se začne na podlagi izvršilnega naslova. Sklep o dovolitvi izvršbe izda sodišče prav tako na predlog upravičene stranke brez zaslišanja dolžnika. Izvršilni postopek je v pristojnosti izvršilnega sodišča. Neposredna dejanja izvršbe opravljajo sodni izvršitelji, ki so pomožni organ sodišča ter zaposleni na sodišču in drugi sodni uslužbenci.¹⁸⁶

V večini pravnih redov se v izvršilnem postopku za stranki uporabljata izraza dolžnik in upnik. Avstrijski EO je v tem izjema, saj uporablja za aktivno stranko izraz *betreibender Gläubiger*, za pasivno stranko pa *Verpflichteter*.¹⁸⁷

Pravna sredstva v izvršbi so si v obeh pravnih redih zelo podobna, obstaja pa tudi nekaj razlik. Tudi v avstrijskem pravnem redu v postopku izvršbe sodišče odloča s sklepi (§62 EO). Proti sklepom je praviloma v roku štirinajstih dni mogoče vložiti pravno sredstvo rekurs (§65 EO). To je pritožba in praviloma ne zadrži izvršbe (§67 EO). Upravičenec lahko hkrati z

¹⁸⁴ Gesetz vom 27. Mai 1896, RGBl. Nr. 79/1896, über das Exekutions- und Sicherungsverfahren (Exekutionsordnung – EO), nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 32/2018.

¹⁸⁵ Gesetz vom 1. August 1895, RGBl. Nr. 113/1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten (Zivilprozessordnung – ZPO), nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 58/2018.

¹⁸⁶ Cel odstavek povzet po: V. Rijavec, Primerjalnopravni zgledi za učinkovitejšo izvršbo, v: Pravna praksa, 12 (2008), str. 31

¹⁸⁷ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 4.

vložitvijo tega pravnega sredstva predlaga odlog izvršbe.¹⁸⁸ Naslednje pravno sredstvo, ki je poznano obema pravnima sistemoma, je ugovor. Vloži se proti sklepom v zvezi z opravo izvršbe, možen pa je tudi proti sklepu o dovolitvi izvršbe kot alternativa rekurzu, za odločanje je pristojno sodišče prve stopnje.¹⁸⁹ Vzorednica slovenskemu pravnemu sredstvu zahtevi za odpravo nepravilnosti je v Avstriji pritožba glede nepravilnosti pri neposrednih dejanjih izvršbe.¹⁹⁰ Tudi v avstrijski ureditvi izvršbe je mogoče razloge nedopustnosti izvršbe uveljavljati s tožbami. Obstajajo opozicijska (§35 EO), impugnacijska (§36 EO) in izločitvena (§37 EO), na katere je tožnik napoten iz izvršbe. Obstaja pa še eno posebno pravno sredstvo, gre za posebno pravno sredstvo proti odločitvam sodnega pomočnika¹⁹¹, to pravno sredstvo pa je tuje slovenskemu sistemu.

6.2. UGOVOR TRETJEGA OZIROMA IZLOČITVENA TOŽBA

V avstrijski ureditvi je ureditev pravnih sredstev terminološko in pojmovno pestra. V Sloveniji besedo »ugovor« uporabljamo za pravno sredstvo in za posamezna nasprotovanja dolžnika v postopku. V Avstriji uporabljajo različne izraze, kot npr. *Widerspruch*, *Einspruch*, *Vorstellung*, *Einwendung in Erinnerung*. Vse te izraze v slovenščini prevajamo kot ugovor,¹⁹² toda pomen ugovora je lahko drugačen kot pri nas.

Avstrijska sodna praksa je na tem področju zelo skromna, zelo malo je novih primerov.

Izvršba na nepremičnine je v avstrijskem pravu lahko uspešna samo, če se opravi zoper lastnika nepremičnine, ki mora biti kot lastnik vpisan v zemljiško knjigo, v primeru premožninske izvršbe pa zadošča, da se zarubljene stvari nahajajo v hrambi pri dolžniku.¹⁹³ Rubež je lahko uspešen tudi, če zastavljena stvar v resnici ne pripada dolžniku. Pri opravi izvršbe se lahko zato zgodi, da se poseže na predmet, ki ne pripada dolžniku, temveč tretji osebi. V Avstriji temu pravijo *abgeirrte Exekution*, kar pomeni, da gre za zmotno izvršbo, ker

¹⁸⁸ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 259.

¹⁸⁹ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 260.

¹⁹⁰ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 260.

¹⁹¹ V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 260.

¹⁹² V. Rijavec, Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava, (2016), str. 259.

¹⁹³ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 207.

stvar pripada tretji osebi.¹⁹⁴ Tretja oseba ima v takem primeru zagotovljeno pravno varstvo. Pravno sredstvo tretje osebe, s katerim želi preprečiti izvršbo na svoj predmet, je urejeno v §37 EO, imenuje se *Widerspruch Dritter*, gre pa v bistvu za izločitveno tožbo, imenovano *Exszindierungsklage*. Tožba se lahko vloži v katerikoli vrsti izvršbe, kot tudi proti izvršbi v zavarovanje in proti začasnim odredbam.¹⁹⁵

V §37 EO je določeno, da lahko tretja oseba vloži ugovor, če ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo. Ta ugovor pa tretji uveljavlja s tožbo, ki jo lahko vloži proti upniku ali hkrati proti upniku in dolžniku. Tožba se praviloma vloži pri sodišču, ki je dovolilo izvršbo. O tožbi tretjega odloča izvršilno sodišče in ni izključeno, da postopek izpelje isti sodnik, ki je odločal o dovolitvi izvršbe. To je odvisno od dodelitve po pravilih o dodeljevanju zadev. Če tretji s tožbo uspe, sodišče izvršbo ustavi.

Aktivno legitimirana za vložitev tožbe je na podlagi prvega odstavka §37 EO vedno tretja oseba, ki zatrjuje, da ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo.¹⁹⁶ Pomembno je, da je tretji od upnika in dolžnika različna oseba in ni stranka postopka. Toženec je vedno upnik v izvršilnem postopku.¹⁹⁷ Lahko pa tretji vloži tožbo tudi proti dolžniku. To je dopustno v primeru, če dolžnik tretjemu oporeka njegovo pravico na predmetu izvršbe in trdi, da ima on pravico na tem predmetu in v takem primeru imata upnik in dolžnik položaj sospornikov.¹⁹⁸ Obstaja pa ena izjema, ko je aktivno legitimiran za vložitev tožbe tudi dolžnik. To je dopustno v primeru, ko dolžnik za obveznost odgovarja s točno določenim premoženjem, medtem ko upnik vrši izvršbo na drugo premoženje.¹⁹⁹

Temeljno pravno sredstvo tretje osebe je tako v Avstriji izločitvena tožba, imenovana *Exszindierungsklage* in ne ugovor. Pravna narava izločitvene tožbe je različna, če je tožen upnik ali dolžnik. Ko je toženec upnik, sta možnosti dve. Izločitvena tožba je lahko samo procesna oblikovalna tožba, s katero se zahteva, da se izvršba na določen predmet izreče za nedopustno, lahko pa ima tudi naravo ugotovitvene tožbe, s katero se zahteva ugotovitev

¹⁹⁴ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 207.

¹⁹⁵ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

¹⁹⁶ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

¹⁹⁷ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

¹⁹⁸ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

¹⁹⁹ D. Orož, Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškopravnega, nepravdnega in izvršilnega prava, (2016), str. 30.

obstoja pravice, ki dela izvršbo nedopustno.²⁰⁰ Če se tožba vloži proti dolžniku, ker zatrjuje, da je on upravičen do predmeta izvršbe, ima izločitvena tožba vsekakor naravo ugotovitvene tožbe oz. se ne smatra kot izločitvena tožba, temveč kot tožba na vrnitev predmetov.²⁰¹

Tretji je tisti, ki mora oblikovati tožbeni zahtevek in na njem je dokazno breme, da njegova pravica povzroča nedopustnost izvršbe. Tožbeni zahtevek mora biti tako konkretiziran, da se lahko v dokaznem postopku preveri, saj v praksi veljajo zelo stroga merila glede sklepčnosti. V tožbi mora biti jasno opredeljen vzrok oz. razlog vložitve tožbe, predmet oz. pravica, ki povzroča nedopustnost izvršbe, in čas nastanka te pravice.²⁰²

Tožba se lahko vloži v trenutku, ko je predmet dovolj določen oz. določljiv in vse do ustavitve ali končanja izvršilnega postopka.²⁰³

Na podlagi tretjega odstavka §37 EO je za odločanje o tožbi praviloma pristojno izvršilno sodišče, imenovano *Exekutionsgericht* (§17 EO), dopusten pa je tudi drugačen dogovor o pristojnosti med strankama. V sporih na prvi stopnji odločajo bodisi okrožna (*Bezirksgerichte*) bodisi deželna sodišča (*Landesgerichte*). V primeru izvršbe je na prvi stopnji pristojno okrožno sodišče, znotraj katerega je oddelek za izvršbo.²⁰⁴

Postopek z izločitveno tožbo je splošni civilni postopek, v celoti veljajo splošna pravila civilnega procesnega prava, edina izjema od splošnih pravil civilnega procesnega prava pa je ta, da eventualna maksima v avstrijski ureditvi v postopku s tožbo ne velja.²⁰⁵ Eventualna maksima v avstrijskem pravnem redu pomeni, da je vsaka stranka dolžna svoje trditve in predloge dokazov navesti pravočasno in popolnoma, da se postopek izvede čim prej (§178 ZPO). Stranke lahko vse do konca glavne obravnave navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze, razen če so ravnale z veliko malomarnostjo in bi dopustitev novot zavlekla postopek (§179 ZPO). Navajanje novot v postopku s pravnimi sredstvi je absolutno prepovedano (§482/2 ZPO).

²⁰⁰ W. H. Rechberger, D. A. Simotta, EXEKUTIONSVERFAHREN (1992), str. 200.

²⁰¹ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

²⁰² Cel odstavek povzet po: M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 210.

²⁰³ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

²⁰⁴ https://e-justice.europa.eu/content_ordinary_courts-18-at-sl.do?member=1 (27. 1. 2019)

²⁰⁵ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 210.

V zakonu ni natančno opredeljeno, katere so tiste pravice, ki jih ima tretji in ki lahko preprečijo izvršbo. Tako kot v Sloveniji, tudi v Avstriji velja, da so te pravice lahko tako stvarnopravne kot tudi obligacijske. Pravice, ki so podlaga za vložitev tožbe, izhajajo iz materialnega prava, to so pa lastninska pravica, solastnina, pridržek lastninske pravice, prenos lastninske pravice v zavarovanje, užitek in nekatere obligacijske pravice.²⁰⁶ Glede obligacijskih pravic je sprejeto enako stališče kot v Sloveniji, in sicer da utemeljijo ugovor tretjega le vrnitveni zahtevki in tako ima tretja oseba npr. na podlagi najemne pogodbe, shranjevalne pogodbe, komisijske pogodbe, posodbene pogodbe povrnitvene in povračilne zahtevke.²⁰⁷ Povrnitvene in povračilne zahtevke tako lahko uveljavljajo najemodajalec, izposojevalec, položnik, komitent.²⁰⁸

Vložitev tožbe ni več dopustna po končani izvršbi in uspešni prodaji.²⁰⁹ Toda v primeru, da lastnik oz. tretji v izvršilnem postopku ni vložil izločitvene tožbe na podlagi §37 EO, ima po končani izvršbi proti upniku na podlagi §1041 ABGB na voljo t.i. intervencijski ugovor lastnika na vrnitev izkupička iz prodaje stvari. Na podlagi te določbe lahko tako po končanem postopku zahteva vrnitev stvari v naravi, če pa to ni več mogoče, pa vrednost predmeta v denarju.

V postopku, ki teče na podlagi vložene izločitvene tožbe, lahko določene ugovore podaja tudi toženec in s tem zavira postopek.²¹⁰

Glede na četrti odstavek §37 EO sodišče ustavi izvršbo, če ugotovi, da je izločitvena tožba utemeljena, v takem primeru pa poseben predlog za ustavitev izvršbe ni potreben.²¹¹ Ker se izvršba ustavi šele, ko se ugotovi, da je izločitvena tožba utemeljena, ima tudi v avstrijskem pravu tretji možnost, da skupaj z vložitvijo tožbe vloži še predlog za odlog izvršbe na podlagi pete točke prvega odstavka §42 EO. Odlog izvršbe pomeni prekinitve izvršilnega postopka in pomeni dvom o zakonitosti izvršilnega postopka.²¹² Obstaja nekaj predpostavk za odlog izvršbe in to so npr.: najprej mora biti izvršba dovoljena, potem mora biti podan predlog za odlog, ker obstaja nek razlog oz. nevarnost za predlagatelja in odlog mora pomeniti primerno

²⁰⁶ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 208.

²⁰⁷ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

²⁰⁸ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 209.

²⁰⁹ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 210.

²¹⁰ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 211.

²¹¹ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 208.

²¹² M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 152.

sredstvo za odpravo te nevarnosti.²¹³ Pogoj za odlog izvršbe je v avstrijskem pravu podoben kot v Sloveniji. Tretjemu mora groziti nenadomestljiva ali težko nadomestljiva škoda, to pa izhaja iz prvega odstavka §44 EO. Kot pogoj za odlog se tudi v Avstriji lahko na podlagi drugega odstavka §44 EO določi varščina. V prvem odstavku §43 EO je določeno, da v primeru odloga praviloma ostanejo že opravljena izvršilna dejanja v veljavi. Toda obstaja tudi izjema in na podlagi drugega odstavka §43 EO lahko sodišče izjemoma razveljavi posamezna izvršilna dejanja, če bi to tretjemu predstavljalo težko nadomestljivo škodo. V takem primeru se zahteva še položitev varščine.

Glede stroškov izvršilnega postopka se uporabljajo določbe Civilnega postopnika, glede izločitvene tožbe se uporablja §45 ZPO. Te določbe nalagajo breme tako tožniku kot tudi tožencu, saj od tožnika pričakujejo, da vloži tožbo šele, ko za to obstaja razlog, od toženca pa pričakujejo takšno vedenje, da ne pomeni povoda za tožbo.²¹⁴ Kdor to pričakovanje krši, nosi breme plačila celotnih stroškov. Na podlagi §45 ZPO nosi toženec breme plačila celotnih stroškov postopka, če pripozna tožbeni zahtevek.

Ureditvi v slovenskem in avstrijskem pravnem redu nista identični, sta si pa podobni. Bistvena razlika je v samem pravnem sredstvu, saj je temeljno pravno sredstvo v Sloveniji ugovor tretjega, v Avstriji pa izločitvena tožba. Tudi v Sloveniji poznamo izločitveno tožbo, vendar jo lahko tretji vloži šele kasneje in sicer v pravnem postopku po neuspešno vložnem ugovoru. Pogoji, kdaj se lahko vloži ugovor tretjega in izločitvena tožba v Avstriji oz. kdaj je pravno sredstvo tretje osebe utemeljeno, pa so zelo podobni. V obeh primerih tretja oseba zatrjuje, da ima na predmetu izvršbe pravico, ki preprečuje izvršbo. Pravice, ki so podlaga za pravno sredstvo tretje osebe, so v obeh pravnih sistemih stvarnopravne in obligacijske. S pravnim sredstvom želi tretja oseba doseči, da se izvršba na določeni predmet izreče za nedopustno. Ker tako vložitev ugovora v Sloveniji kot tožbe v Avstriji ne zadržita izvršbe, temveč je izvršba ustavljena šele, ko se ugotovi, da je pravno sredstvo utemeljeno, ima tretja oseba v obeh pravnih redih možnost vložitve zahteve za odlog izvršbe. Tudi pogoji za odlog so si podobni. Glede na to, da o tožbi sodišče odloča vsebinsko in ni uspeh v celoti odvisen od upnika, je po mojem mnenju avstrijska ureditev do tretje osebe bolj prijazna.

²¹³ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 152 – 153.

²¹⁴ M. Neumayr, B. Nunner-Krautgasser, EXEKUTIONSRECHT (2018), str. 211.

7. ZAKLJUČEK

Cilj magistrskega diplomskega dela je bil celovito analizirati temeljno pravno sredstvo tretje osebe v izvršilnem postopku, to je ugovor tretjega, ter tudi ostala pravna sredstva, ki so v povezavi s temeljnim. Cilj je bil tudi ugotovitev, ali je pravno varstvo tretje osebe dovolj učinkovito.

Res je, da zakon sicer tretjega obravnava v posebnem poglavju in mu omogoča pravna sredstva za varstvo njegovega položaja, kar pomeni, da je sodno varstvo tretjemu zagotovljeno. Ureditev sicer sledi namenu postopka, to je pospeševanje izvršilnega postopka, toda zakonske določbe so skope in podrobnejša obravnava zakonskih določb odpre vprašanje, ali je to varstvo sploh učinkovito. Primerov, ko tretji lahko uveljavlja ugovor tretjega, je veliko, saj veliko različnih pravic in okoliščin utemelji tak ugovor. Ugovor tretjega tako npr. utemeljijo že nastala lastninska pravica kot tudi lastninska pravica v pričakovanju in skupna lastnina zakoncev. Komitent iz komisijske pogodbe ima ugovor tretjega, tudi položnik iz skladiščne pogodbe, kot tudi imetnik skladiščnice, pri pridržku lastninske pravice imata ugovor tretjega tako prodajalec kot kupec, pri prenosu lastninske pravice v zavarovanje ugovor tretjega lahko uveljavita fiduciar in prenosnik, pri pogodbi o leasingu pa ima ugovor tretjega leasingodajalec. Obstajajo še drugi primeri, kjer se lahko uveljavlja ugovor tretjega. Žal te pravice in okoliščine nikjer v zakonu niso opredeljene, kar otežuje seznanitev tretjega.

Usoda ugovora tretjega, ki je temeljno in tudi edino pravno sredstvo tretje osebe v izvršilnem postopku, je v celoti odvisen od upnikove volje. Že ob neobrazloženem upnikovem nasprotovanju mora sodišče ugovor zavrniti in ga ne sme vsebinsko obravnavati. To velja tudi v primeru, če je tretji izkazal svojo pravico z veliko stopnjo verjetnosti, kar pripelje do tega, da ima tretji zelo malo možnosti za uspeh v izvršilnem postopku. Poleg tega, da je ugovor odvisen od upnikove volje, pa je še nesuspendivno pravno sredstvo, kar pomeni, da tudi če upnik ugovoru ne nasprotuje, se lahko zgodi, da je predmet prodan, preden tretji uspešno uveljavi svojo pravico, saj ugovor ne zadrži izvršbe.

Če upnik ugovoru tretjega nasprotuje in sodišče ugovor zavrne, ima tretji možnost vložiti tožbo zaradi nedopustnosti izvršbe v pravnem postopku. Tudi to pravno sredstvo mu ne zagotavlja dovolj učinkovitega pravnega varstva, saj ne zadrži izvršbe, kar pomeni, da je

lahko predmet izvršbe pred odločitvijo o tožbi že prodan, kar pomeni poseg v pravico do sodnega varstva tretjega.

Edina možnost tretjega, da prepreči prodajo stvari, je odlog izvršbe. Toda praksa odlogu sploh ni naklonjena, saj gre za zastoj v postopku in posledično za zavlačevanje izvršilnega postopka, kar je ravno nasprotno od želenega.

Ker tretja oseba ni stranka izvršilnega postopka, se lahko tudi zgodi, da sploh ni pravočasno obveščena o postopku. Glede na ugotovitve v magistrski nalogi lahko zaključim, da je nedvomno upnik v precej boljšem položaju oz. je favoriziran v razmerju do tretje osebe. Ker je izključena vsebinska presoja pravice tretjega v izvršilnem postopku, je s tem nagnjeno ravnotežje v korist upnika. Posebno varstvo upnika pa je razumljivo samo v razmerju do dolžnika, saj ima zoper njega izvršilni naslov. Procesni položaj upnika in tretjega bi moral biti glede uveljavitve njunih pravic enakovreden. Ena od sprememb, ki kaže na boljši položaj tretje osebe, je bila uvedena z zadnjo novelo, saj lahko pravdo začnejo tudi tisti tretji, ki so prej vložili neobrazložen ugovor.

Malenkost bolj prijazno ureditev ugovora tretjega imajo na Hrvaškem. Predpisano je, da sodišče vroči ugovor tretjega upniku in dolžniku, da se lahko o njem izjavita. Če se upnik v roku ne izjavi o ugovoru ali mu nasprotuje, sodišče tretjega napoti na pravdo za ugotovitev nedopustnosti izvršbe. Če pa tretji zatrjevana dejstva dokaže z javno ali po zakonu overjeno listino ali če so ta dejstva splošno znana ali temeljijo na zakonskih domnevah, sodišče kljub upnikovemu nasprotovanju ugovora ne zavrne in izvršilno sodišče odloči o ugovoru tretjega.²¹⁵

Menim, da bi bilo potrebno razmisliti o trenutni slovenski ureditvi ugovora tretjega in v prihodnosti spremeniti zakonodajo. Kljub temu, da tretji ni stranka postopka, bi lahko imel na voljo bolj učinkovito pravno sredstvo, saj se z izvršbo posega v njegove pravice in na njegove predmete. V prvem koraku bi se lahko vsaj sledilo hrvaški ureditvi.

Na neučinkovito pravno varstvo tretje osebe in neuravnotežen položaj tretjega in upnika je končno opozorila tudi sodna praksa, in sicer Višje sodišče v Mariboru s sklepom opr. št. I Ip

²¹⁵ <http://imss.dz-rs.si/imis/c5e7f6500bdf2fee50c3.pdf>, str. 41 (14. 10. 2018).

449/2018. Vložena je bila tudi zahteva za oceno ustavnosti pri USRS in z zanimanjem čakam na končno odločitev.

8. LITERATURA

8.1. KNJIŽNI VIRI (MONOGRAFIJE IN KNJIGE VEČ AVTORJEV)

- Galič, Aleš, Jan, Matjaž in Jenull, Hinko: ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (VKLJUČNO Z NOVELO ZIZ-A), KOMENTAR NOVELE IN UVODNA POJASNILA, GV Založba, Ljubljana 2002.
- Jerman, Boris in Vidic, Tjaša: TEMELJI CIVILNEGA IN GOSPODARSKEGA PRAVA – TEORIJA IN PRAKSA, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2012.
- Juhart, Miha, Tratnik, Matjaž in Vrenčur, Renato: STVARNO PRAVO, GV Založba, Ljubljana 2007.
- Neumayr, Matthias in Nummer-Krautgasser Bettina: EXEKUTIONSRECHT, 4. Auflage, MANZ'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien 2018.
- Novak, Barbara: DRUŽINSKI ZAKONIK: Z UVODNIMI POJASNILI, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2018.
- Novak, Barbara: DRUŽINSKO PRAVO, 2. spremenjena in dopolnjena izd., Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2017.
- Plavšak, Nina, Juhart, Miha, Podgoršek, Bojan, Kranjc, Vesna, Ilovar Gradišar, Sonja, Zabel, Bojan in Možina, Damjan: OBLIGACIJSKI ZAKONIK (POSEBNI DEL) S KOMENTARJEM, 3. KNJIGA, GV Založba, Ljubljana 2004.
- Rechberger, Walter H. in Simotta, Daphne Ariane: EXEKUTIONSVERFAHREN, 2., überarbeitete und ergänzte Auflage, WUV – Universitätsverlag, Wien 1992.
- Rijavec, Vesna: CIVILNO IZVRŠILNO PRAVO, GV Založba, Ljubljana 2003.
- Tratnik, Matjaž: STVARNOPRAVNI ZAKONIK Z UVODNIMI POJASNILI, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2002.
- Ude, Lojze: CIVILNO PROCESNO PRAVO, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2002.
- Volk, Dida: ZAKON O IZVRŠBI IN ZAVAROVANJU (ZIZ) Z UVODNIMI POJASNILI K NOVELI ZIZ-L IN STVARNIM KAZALOM, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2018.
- Volk, Dida: IZTERJAVA DENARNIH TERJATEV S SODNO PRAKSO IN PREDPISI, GV Izobraževanje, Ljubljana 2003.

8.2. ČLANKI V REVIJAH IN DRUGIH PERIODIČNIH PUBLIKACIJAH

- Drev, Anja: Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava (Kranjska Gora, 26. in 27. maj 2016) (2016), pp. 107-124.
- Galič, Aleš: Pravice kot podlaga za ugovor tretjega v izvršilnem postopku, v: Izbrane teme civilnega prava (2006), pp. 155-185.
- Galič, Aleš: Hipoteka na nepremičnini, pridobljena v izvršilnem postopku, v: Pravni letopis 2008 (2008), pp. 35-52.
- Hudej, Jasna in Ščernjavič, Iztok: Skupno premoženje zakoncev – analiza novejših sodnih praks s komentarjem, v: Odvetnik, leto XVII (2015), št. 4(72), pp. 18-28.
- Jenull, Hinko: Nova ravnovesja v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, leto XXVIII (2002), št. 6-7, pp. 1586-1599.
- Orož, Damjan: Ugovor in tožba tretjega udeleženca, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava (Kranjska Gora, 26. in 27. maj 2016) (2016), pp. 27-55.
- Peserl, Karolina: Odlog izvršbe – odprte dileme, v: 8. dnevi stvarnega, zemljiškoknjižnega, nepravdnega in izvršilnega prava (Kranjska Gora, 26. in 27. maj 2016) (2016), pp. 1-8.
- Rijavec, Vesna: Sistem pravnih sredstev v izvršbi, v: Izbrani vidiki ustavnega, civilnega in gospodarskega prava (2016), pp. 231-269.
- Rijavec, Vesna: Primerjalnopravni zgledi za učinkovitejšo izvršbo, v: Pravna praksa (2008), št. 12, pp. 31-33.
- Varl, Maruša: Varstvo pridobitelja lastninske pravice na nepremičnini v razmerju do upnika v izvršilnem postopku, v: Pravniki, leto 132 (2015), št. 1-2, pp. 119-131.
- Volk, Dida: Predlogi za spremembo zakonodaje v zvezi z racionalizacijo in večjo učinkovitostjo izvršilnih postopkov (pogled sodnika), v: Podjetje in delo, leto XXI (1995), št. 5-6, pp. 769-774.
- Vuga, Tanja: Izvršba po uradni dolžnosti, v: Podjetje in delo, leto XLI (2015), št. 3-4, pp. 539-557.
- Wedam Lukić, Dragica: Varstvo pravic tretjih v izvršilnem postopku (izločitveni zahtevki), v: Izbrane teme civilnega prava (2006), pp. 137-152.

- Wedam Lukić, Dragica: Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, leto XXXVI (2010), št. 6-7, pp. 1170-1175.
- Zobec, Jan: Pravna sredstva v izvršilnem postopku, v: Podjetje in delo, leto XXVIII (2002), št. 6-7, pp. 1600-1620.

8.3. SODNA PRAKSA

- Odločba USRS, opr. št. U-I-339/98 z dne 21. 1. 1999.
- Odločba USRS, opr. št. U-I-110/03 z dne 14. 4. 2005.
- Sodba VSC, opr. št. Cp 244/2006 z dne 7. 12. 2006
- Sodba VSRS, opr. št. III Ips 123/2008 z dne 24. 3. 2009.
- Sklep VSRS, opr. št. II Ips 73/2010 z dne 29. 4. 2010.
- Sodba VSL, opr. št. I Cp 672/2010 z dne 2. 6. 2010.
- Sodba in sklep VSL, opr. št. II Ips 240/2008 z dne 1. 7. 2010.
- Odločba USRS, opr. št. Up - 591/10 - 15 z dne 2. 12. 2010.
- Odločba USRS, opr. št. Up-2324/08-31 z dne 16. 12. 2010.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 6063/2011 z dne 28. 3. 2012.
- Sklep VSL, opr. št. I Ip 1825/2012 z dne 6. 6. 2012.
- Sodba in sklep VSL, opr. št. II Cp 338/2014 z dne 9. 4. 2014.
- Sklep VSL, opr. št. I Cp 1087/2014 z dne 25. 8. 2014.
- Sklep VSL, opr. št. III Ip 3334/2014 z dne 15. 10. 2014.
- Sodba VSL, opr. št. I Cp 3255/2014 z dne 10. 12. 2014.
- Sodba VSRS, opr. št. II Ips 256/2014 z dne 19. 2. 2015.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 2367/2015 z dne 15. 7. 2015.
- Sklep VSL, opr. št. Ip 2274/2015 z dne 6. 8. 2015.
- Sodba VSL, opr. št. I Cpg 340/2015 z dne 23. 3. 2016.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 1728/2016 z dne 25. 5. 2016.
- Sklep VSL, opr. št. II Cp 2092/2016 z dne 14. 9. 2016.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 2905/2016 z dne 28. 9. 2016.
- Sodba VSL, opr. št. II Cp 2312/2016 z dne 15. 2. 2017.
- Sklep VSM, opr. št. I Ip 99/2017 z dne 22. 3. 2017.
- Sodba VSRS, opr. št. II Ips 243/2016 z dne 7. 9. 2017.

- Sodba VSL, opr. št. III Ip 2701/2017 z dne 15. 11. 2017.
- Sklep VSC, opr. št. II Ip 368/2018 z dne 22. 11. 2017.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 88/2018 z dne 7. 2. 2018.
- Sklep VSRS, opr. št. II DoR 357/2017 z dne 15. 2. 2018.
- Sklep VSL, opr. št. II Ip 3465/2017 z dne 21. 2. 2018.
- Sklep VSL, opr. št. I Cp 2166/2017 z dne 7. 3. 2018.
- Sklep VSM, opr. št. I Ip 37/2018 z dne 8. 3. 2018.
- Sklep VSL, opr. št. III Ip 728/2018 z dne 10. 5. 2018.
- Sklep VSM, opr. št. I Ip 449/2018 z dne 1. 8. 2018.
- Sodba VSRS, opr. št. II Ips 131/2018 z dne 9. 8. 2018.

8.4. PRAVNI VIRI

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).
- Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US in 11/18).
- Zakon o izvršilnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, Uradni list RS, št. 51/98 – ZIZ in 32/00).
- Zakon o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US in 10/17).
- Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, št. 87/02 in 91/13).
- Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631).

- Zakon o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 58/03, 37/08 – ZST-1, 45/08, 28/09, 25/11, 14/15 – ZUUJFO, 69/17 in 11/18 – ZIZ-L).
- Zakon o dedovanju (Uradni list SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US in 63/16).
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US, 82/15 – odl. US, 15/17 – DZ in 30/18 – ZSVI).
- Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17 in 21/18 – ZNOrg).
- Gesetz vom 1. August 1895, RGBl. Nr. 113/1895, über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten (Zivilprozessordnung – ZPO), nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 58/2018.
- Gesetz vom 27. Mai 1896, RGBl. Nr. 79/1896, über das Exekutions- und Sicherungsverfahren (Exekutionsordnung – EO), nazadnje spremenjen BGBl. I Nr. 32/2018.

8.5. INTERNETNI VIRI

- <http://imss.dz-rs.si/imis/c5e7f6500bdf2fee50c3.pdf>, str. 41 (14. 10. 2018).
- <https://imss.dz-rs.si/imis/857d60d16f4e27585217.pdf> (30. 12. 2018).
- http://www.mp.gov.si/fileadmin/mp.gov.si/pageuploads/mp.gov.si/PDF/zakonodaja/140117_predlog_ZIZ-J.pdf (30. 12. 2018).
- https://e-justice.europa.eu/content_ordinary_courts-18-at-sl.do?member=1 (27. 1. 2019)